

›Doreen önskar barnen vit jul ›Hemlöse Christer surfade rätt på sin dotter
I RÖRELSE **Konsten att påverka - här är experternas bästa tips**

accent

God ^{vit} Jul!

Sälj Miljonlotteriet och tjäna pengar åt din förening!

**Få möjlighet
till fler Vit Jul-
aktiviteter!**

Du hittar all information på:
www.miljonlotteriet.se/forening

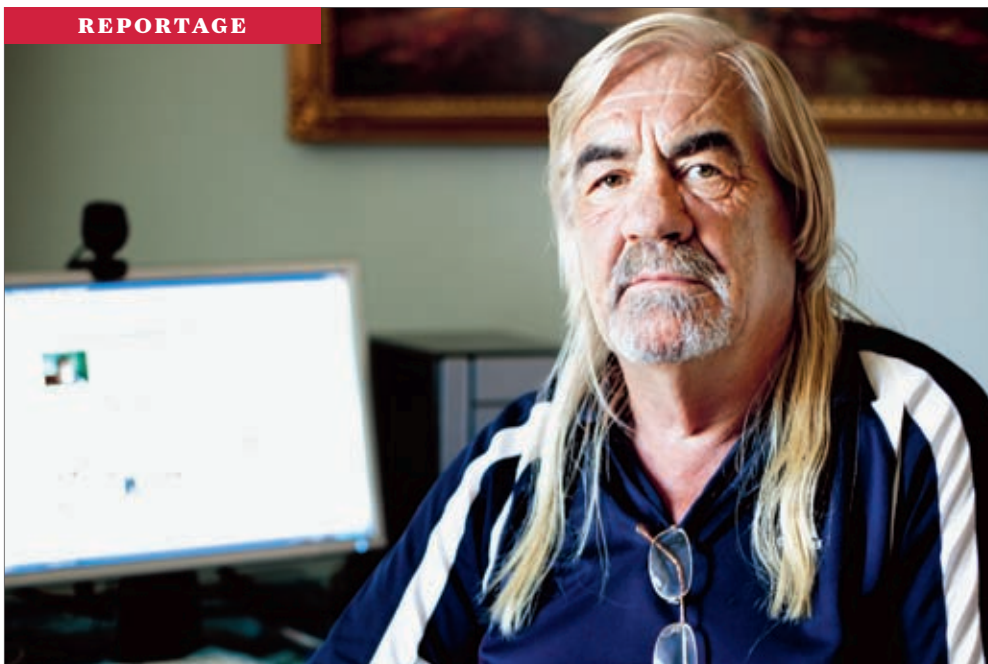
Alla barn har rätt till en vit jul.

Doreen vill ge barnen en vit jul

8 I FOKUS Bolibompa-Doreen ser SVTs barnprogram som teves viktigaaste samhällsprogram. Under terminen har hon gjort flera sånger som handlar om barn i utsatta situationer. Nu är hon också en ambassadör för IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul.

REPORTAGE

Christer surfade rätt på sin dotter

10 REPORTAGE För tre år sedan fick hemlöse Christer Parander lägenhet på ett boende i Malmö. Därefter lärde han sig surfa på nätet. På så vis fick han kontakt med sin dotter som han inte sett på 18 år.

I RÖRELSE

Så påverkar du!

30 IRÖRELSE Vill du förändra världen och göra den lite bättre? Accent tipsar i en artikelserie med start i detta nummer om de bästa sätten att få andra att lyssna och kanske tycka som du. Erik Wagner och Helene Sigfridsson tipsar.

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE	4	I FOKUS	8	GODA LIVET	22	I RÖRELSE	30
REDAKTION	5	AKTUELLT	14	JULNÖTTER	24	IOGT-NTO INFO	40
INSÄNDARE	5	TRE FRÅGOR	15	KRÖNIKA	28	NÄSTA NUMMER	43
DEBATT	6	REPORTAGE	16	KORSORD	29		

OPINION

Dags att lämna över till ny chefredaktör

4 LEDARE Efter tio år som chefredaktör för Accent har det blivit dags för mig att lämna över. Jag gör det i trygg förvisning om att min efterträdare Pierre Andersson och hans medarbetare kommer att fortsätta att utveckla Accent till en ännu bättre medlemstidning. skriver chefredaktör Eva Åhlström.

Jag har bestämt mig för att bli nykterist

6 DEBATT Vi ska både förebygga riskfaktorer och främja friskfaktorer inom alkoholpreventionen, skriver Anders Häregård i ett debattsvar.

Hembränt skapar intäkter och problem

16 REPORTAGE Hembränt är en kvinnofälla i Tanzania. Det ger nödvändiga inkomster för att leva – men skapar samtidigt stora problem.

GODA LIVET

Värvarresan gav Michael nya vänner

22 GODA LIVET Michael Thyberg följde med på en resa till Vietnam tillsammans med andra storvärvare inom IOGT-NTO. Där, på plats i Hoi An, möter han en familj som nu nästan blivit som hans egen.

I RÖRELSE

"Antikundran" en succé i Tidaholm

30 I RÖRELSE "Antikundran" på teve drar kanske den största publiken. Men Våra Gårdars arrangemang "Antikundran" i Tidaholm är inte fy skam det heller.

OMSLAGSBILD

Foto: Pierre Andersson

Efter tio år som chefredaktör för Accent har det blivit dags för mig att lämna över. Jag gör det i trygg förvisning om att min efterträdare Pierre Andersson och hans medarbetare kommer att fortsätta att utveckla Accent till en ännu bättre medlemstidning.

Dags att lämna över

AV EVA ÅHLSTRÖM

Min första spalt som ny chefredaktör skrev jag att man nog måste vara lite galen för att våga ta över ansvaret för en så uppmärksam och prisad tidning som Accent, men att jag vågade anta utmaningen tack vare duktiga medarbetare som inget hellre ville än att göra Accent ännu bättre. Jag visste också att Accent har aktiva och intresserade läsare som ofta och gärna hör av sig och talar om vad de tycker, vare sig de är nöjda eller missnöjda.

Visst har det funnits dagar under de här tio åren när jag har undrat om jag nog inte var galen när jag tackade ja till jobbet, men för det mesta har jag varit glad och tacksam att jag gjorde det. Och jag visste nog inte hur rätt jag hade när jag skrev om betydelsen av duktiga medarbetare och engagerade läsare.

En av mina första dagar på redaktionen ringde en medlem och började samtalet med orden: "Jag ska väl hälsa dig välkommen till tidningen." Jag blev glad förstås och fick samtidigt en nyttig påminnelse om mitt uppdrag. Accent är medlemmarernas tidning, och nu hade jag fått förtroendet att leda arbetet med att göra den. Det samtalet har jag tänkt på och berättat om många gånger sedan dess.

I min lilla programförklaring skrev jag att "Accent ska vara en tidning som medlemmarna är stolta över. En tidning som man gärna vill visa för vänner och bekanta och diskutera med dem. En tidning som också människor utanför IOGT-NTO-rörelsen följer med intresse och respekt."

Sedan dess har förbundsstyrelsen antagit en ny policy för Accent, som ställer tydliga krav på tidningen. Den ska både vara

»Visst har det funnits dagar under de här tio åren när jag har undrat om jag nog inte var galen när jag tackade ja till jobbet, men för det mesta har jag varit glad och tacksam att jag gjorde det.«

ett kitt mellan medlemmarna och Sveriges ledande tidning om nykterhet, alkohol och andra droger. Och den ska inte bara granska och debattera skeenden i samhället, med tonvikt på IOGT-NTOs profilfrågor, utan också granska och debattera IOGT-NTO-rörelsens verksamhet.

Det är ett dubbelt uppdrag, där det inte alltid är lätt att hitta den rätta balansen. Vi har genom åren fått en hel del uppskattning för vårt sätt att försöka lösa vårt uppdrag, men självklart också en del arga reaktioner och kritiska synpunkter. Alla har sin uppfattning om vad som är viktigast att lyfta fram i tidningen, och alla tycker inte om vad och hur redaktionen väljer att granska och debattera. Det är jag glad för. Så ska det vara! Och jag hoppas och tror att Accent ska fortsätta att vara en tidning som engagerar och väcker reaktioner.

"Dags att gå vidare" skrev Per Lagerström i sitt sista nummer av Accent för tio år sedan och citerade sin företrädare Kjell-Ove Oscarsson fyra år tidigare: "Per Lagerström tar över chefredaktörskapet.

Det innebär att händelserna kommer att ses med nya ögon."

Och nu är det alltså dags för mig att tacka för mig och lämna över ansvaret till Pierre Andersson och en delvis ny redaktion, som också kommer att se händelserna med nya ögon.

Pierre har redan arbetat ett par år på Accent, och efter vår tid tillsammans är jag mycket glad att det är han som tar över. Jag är övertygad om att han och hans medarbetare kommer att utveckla och förnya Accent, till glädje för nya och gamla läsare. Jag hoppas att han får lika mycket uppmuntran och reaktioner från läsarna som jag har fått – och att han och redaktionen är rädda om förtroendet att få göra medlemmarnas tidning. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Bara alkohol

STUREPLAN Tjusiga Sturegallerian vid Stureplan i Stockholm firade 20-årsjubileum med festligt mingel. Men för dem som inte kan eller vill dricka alkohol fanns inget alternativ. En av dem som frågade efter alkoholfritt fick en axelryckning till svar av en förvånad servitör. Dålig reklam för innefolkets mesta vattenhål.

Ingen alkohol

KARLAPLAN På Maxim vid Karlaplan, nästan lika tjusigt som Stureplan, spelas inför julen Charles Dickens klassiska julsaga A Christmas Carol. Premiärgästerna blev bjudna på glögg – helt alkoholfri. Ingen protesterade, och barn och föräldrar kunde njuta tillsammans både av föreställningen och av det trivsamma minglet.

Äkta berusning

GÅRDSFÖRSÄLJNING I ett debattinlägg i VästerviksTidningen förklarar Gunilla Nilsson: "Som aktiv i både LRF och IOGT-NTO överväger folkhälsoaspekten i mitt ställningstagande, och jag säger nej till gårdsförsäljning av alkohol." Hon tycker att det är bättre att berusa sig på färska jordgubbar än att först förvandla jordgubbarna till vin.

Selmas nykterhetspredikan

I ÅR ÅR det 100 år sedan Selma Lagerlöf fick Nobelpriset. Hon var aldrig medlem i nykterhetsrörelsen. Men hennes roman *Körkarlen* kan ändå betraktas som ett slags nykterhetspredikan. Titelpersonen, den brutale och alkoholiserade David Holm, plågar nästan livet ur sin familj. Ändå blir han älskad av slumsystemen Edit.

Tyranniska och skrämmande män figurerar ofta hos Selma Lagerlöf, liksom kvinnor som älskar eller uppoffrar sig för dem. Motivet drivs till sin spets i *Herr Arnes penningar*, där huvudpersonen Elsalill fattar kärlek till ogärningsmannen sir Archie, som har mördat hela hennes familj.

Författaren P O Enquist, som själv är nykter alkoholist, har pekat på den självbiografiska bakgrunden till dessa berättelser. Selmas far var alkoholist, och utsatte sin familj för svåra prövningar. Men den medberoende Selma älskade ändå sin lynnige och oberäknelige pappa, samtidigt som hon också hyste andra känslor för honom.

Hennes engagemang för fred och kvinnlig rösträtt hade säkerligen också samband med dessa erfarenheter. Kanske bidrog de dessutom till att hon sexuellt sett kom att föredra kvinnor.

LARS TORSTENSSON

Selma Lagerlöfs far var alkoholist, men trots hans oberäknerlighet älskade hon honom djupt. Detta har präglat flera av hennes stora verk, såsom *Körkarlen* och *Herr Arnes penningar*.

FOTO: ATELJÉ JAEGER, STOCKHOLM

Trött på smygreklam

Nu är jag trött på all smygreklam för alkohol! I TV-soffor, vintipsen i tidningen, julölsrekommendationer och så vidare. Alkoholen finns där överallt och vi mer eller mindre matas med den. Det beror delvis på att den har en så stark förankring i vår kultur, men också på att alkoholindustrin arbetar aktivt för att befästa alkoholnormen. Ibland leker jag med tankar på vilken utveckling detta kan leda till i absurdum. Vad sägs om cannabispalter eller romantiserande historier om den första heroininjektionen?

GABRIELLA FRANZÉN

Mer omtanke - mindre lyckopiller

Många unga människor mår dåligt. Utskrivningen av antidepressiva medel har ökat lavinartat. Inte sällan tar sig illamåendet uttryck i ett riskabelt alkoholbruk. Mer än var fjärde ung kvinna och nästan var tredje ung man dricker alkohol på ett sätt som

kan ge ohälsa eller sociala problem. Det visar statistik ur Nationella folkhälsoenkäten som Statens folkhälsoinstitut genomför varje år.

Riskdrickandet kan i många fall åtgärdas om det uppmärksammas av hälso- och sjukvården. Forskning visar att det kan räcka att en läkare eller sjuksköterska pratar med patienten om alkohol för att denne ska börja fundera och kanske dra ner på sitt drickande.

Personen behöver tid för att gå till botten med sina problem. Tid är tyvärr en bristvara inom dagens sjukvård. Ofta får man nöja sig med någon minut och en lyckopillerburk.

Sveriges Blåbandsungdom tycker att hälso- och sjukvården ska omvärdera sitt arbets sätt. Det är bättre att pengar läggs på inköp av mer tid än på fler lyckopiller.

Den bästa medicinen mot alkoholproblemen finns inte på burk utan stavas mänsklig omtanke.

NICLAS LIDSTRÖM

SVERIGES BLÅBANDSUNGDOM

Nykterister kör säkrare och ska premieras

För över 70 år sedan bildades på MHFs initiativ försäkringsbolaget Motorförsäkrarna - ett trafikförsäkringsbolag för helnyktra som senare fick namnet Ansvar och nu ingår i SalusAnsvar, som försäkrar mer än fordon och helnykterister.

Affärsidén var att helnyktra förare kör säkrare och därför borde få lägre premier. Då verksamheten blev lönsam började även andra försäkringsbolag av konkurrensskäl sänka premierna för helnyktra försäkringstagare.

Som tack för den väckta fokuseringen på nykterhet har jag alla mina försäkringar i SalusAnsvar, som genom sin existens bidrar till att nykterhet premieras, därför att totalriskerna blir mindre. Ansvar har gjort mycket för oss helnyktra, som gärna bör gynna "sitt eget" försäkringsbolag.

THORE GÅRMARK, VÄSTERÅS

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
1 december

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Maria Zaitzewsky
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewsky@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Mårten Gudmundhs
Marie Pettersson
Impacta AB,
form och layout
accent@iogt.se

MEDVERKANDE DETTA NUMMER:

Sven Rosell, Adam Haglund, David Dahmén, Michael Thyberg, Josef Ström, Katerina Janouch, Rurik Zaitzewsky, Lars Forsstedt, Leif Stenberg, Björn Wanhatalo, Ulf Magnusson, Anders Perstrand

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet

tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Kesia Sales Consult, Per Hånberg
Telefon 0760-51 73 00,
E-post: per.hanberg@good-news.se

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 45 000 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

Gör Maria Ungdom till ett nationellt kunskapscentrum för barn och ungdomars missbruk, föreslår tre ledande företrädare för Vänsterpartiet. Därigenom vill de stärka arbetet med att skydda unga från en skadlig livsstil som får allvarliga konsekvenser för både dem själva och samhället.

Hela landet behöver Maria Ungdom

Maria Ungdom är Sveriges i särklass mest erfarna verksamhet när det gäller ungdomar och droger. Trenden är att narkotikaanvändningen ökar, 27 procent av pojkarna i årskurs 2 på gymnasiet har testat narkotika någon gång under 2008. Stockholm ligger högt över riksgenomsnittet, enligt Stockholms läns drogvanundersökning för 2008. Flickor har under flera år kraftigt ökat sin alkoholkonsumtion, vilket bland annat visar sig i att Maria Ungdom har fler kontakter med flickor än pojkar i öppenvården och att 60 procent av alla 13- och 14-åringar som söker akut är flickor.

Med fler som utsätter sig för dessa risker ökar antalet som fastnar i missbruk. I synnerhet gäller detta när allt fler unga är arbetslösa och allt fler barn växer upp i fattigdom. Historien visar att ungdomsarbetslöshet är en riskfaktor när det gäller droganvändning. Genom den forskning som har bedrivits på Maria Ungdom står det klart att det sociala arvet har en stor inverkan på barns och ungdomars egen alkohol- och droganvändning. Det arvet går att bryta. Men enbart genom strategiska satsningar på jobb för unga och ett förstärkt förebyggande arbete.

Med regeringens politik ökar klyftorna i samhället. Sjuka och arbetslösa föräldrar får en försämrad ekonomi och detta går självklart ut över deras barn. Samtidigt

»Det sociala arvet har en stor inverkan på barns och ungdomars egen alkohol- och droganvändning. Det arvet går att bryta.«

som Vänsterpartiet vill motarbeta denna politik, vill vi också satsa direkt mot missbruket. Vänsterpartiet anslår i statsbudgeten 100 miljoner kronor mer än regeringen till missbruksvården. Vi har också som målsättning att införa en vård- och behandlingsgaranti inom en vecka från det att en missbrukande person söker hjälp. Idag beror ett fortsatt missbruk alltför ofta på att det inte finns omedelbar tillgång till vård och behandling och brist på alternativ utifrån individens behov.

Men ett framgångsrikt arbete med ungdomar som har missbruksproblem kräver utveckling av kunskaper och metoder. Maria Ungdom i Stockholm är ledande på området. De kombinerar ett aktivt arbete med barn och unga i riskzonen och deras familjer med forskning, utvärdering och organisationsutveckling. De har en lång erfarenhet som landstingets enhet för hälso- och sjukvård för barn

och ungdomar upp till 20 år med missbruk i Stockholms län. Verksamheten var tidigt välkänd för samarbetet mellan sjukvården och socialtjänsten. Det kunskapscentrum om behandling av barns och ungdomars missbruk och beroende som har utvecklats där är oerhört värdefullt. Tillsammans med erfarenheter från andra framgångsrika verksamheter behöver det spridas över landet. Vi vill ge Maria Ungdom uppdraget att vara ett nationellt kunskapscentrum när det gäller ungdomars missbruk och tillföra resurser för att möjliggöra detta.

Stockholms senaste drogvanundersökning visar att den positiva trenden bland unga, där färre och färre testar narkotika, har brutits. Fler unga riskerar att fastna i missbruk. Därför måste vi redan nu satsa hårt på att samhället ska kunna ta emot och hjälpa dem. Dessa liv ska inte slösas bort innan de knappt har hunnit börja.

EVA OLOFSSON (V)
RIKSDAGSLEDAMOT

KARIN RÅGSJÖ (V)
VICE ORDFÖRANDE I STOCKHOLMS STADS
SOCIALTJÄNST- OCH ARBETSMARKNADSNÄMND

BIRGITTA SEVEFJÖRD (V)
OPPOSITIONSLANDSTINGSRÅD I STOCKHOLMS LÄN

RESPONS

”Vi ska främja och förebygga”

DEBATTARTIKELN ”Vi ska främja, inte förebygga” i Accent nr 9/09 kan läsas och få uppfattningen att ett förebyggande arbete inte främjar riskfaktorer. Det stämmer inte alls. Ett effektivt förebyggande arbete stärker skyddsfaktorer och tränger tillbaka riskfaktorer.

Att, som artikelförfattarna föreslår, enbart fokusera på skyddsfaktorer utan att begränsa riskfaktorer är dessvärre en problematisk strategi. Ett snävt främjande perspektiv leder till en tro på att man inte kan få några alkoholproblem så länge man är frisk, framgångsrik

och lycklig. Det är en farlig myt. Forskning visar att den enskilt viktigaste faktorn för alkoholproblem är hur ofta och hur mycket man dricker.

De flesta av dem som fester sig till ett beroende har utmärkta skyddsfaktorer. Att ytterligare stärka deras självkänsla och sociala

nätverk har ingen effekt. Den här gruppen behöver i stället bli medveten om vilka risker de tar med sitt drickande och sociala regler som begränsar berusningsdrickandet.

Om vi skulle välja att enbart arbeta främjande, kommer inte alkoholproble-

men att minska. En sådan strategi kan till och med vara kontraproduktiv. Vill vi göra Sverige nyktrare ska vi kombinera ett främjande och ett riskreducerande arbetssätt även i fortsättningen.

ANDERS HÄREGÅRD,
STOCKHOLM

SOBER
RESOR

ISLAND – sagornas ö

25–30 april 2010

Upplev naturkrafternas och kontrasternas land, med aktiva vulkaner, stora glaciärer och heta källor men också dess historia, kultur och sagor. Under en vecka får du njuta av denna unika kombination av säregen natur och mytomspunnen kultur genom besök bl.a. på Tingvellir, där alltinget grundades, vikingagården Thjórárdalur, och Geysirområdet med sina sprutande källor.

I resan ingår bland annat: flyg tur och retur, inkl transfer, entréer och utflykter enligt det ordinarie programmet, logi i dubbelrum inkl halvpension samt svensk reseledare och svensktalande guide.

Vill du veta mer om våra resor? Ring, skriv eller faxa till SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information. Tel. 031-265330, fax 031-3408634. e-post: soberesor@telia.com • hemsida: www.soberesor.se

Vill du vara med i **Accents LÄSARPANEL?**

Accent startar en läsarpanel och vill gärna att du är med. Du får chansen att tycka till om tidningen och påverka Accents innehåll och form i framtiden.

När du har anmält dig kommer vi att be dig svara på frågor från oss några gånger om året. Frågorna besvarar du enkelt och snabbt via din webb-läsare.

Anmäl dig här:

<http://www.accentmagasin.se/panel>

Doreen Månsson vill ge barnen en vit jul

Barnprogram om utsatthet och alkoholism i läcker förpackning är programledaren Doreen Månssons recept för att råda bot på den "normsjuka" som hon anser råder i samhället. Hon vill visa barnen att alla inte lever i en gullig kärnfamilj. Och att det kan vara okej ändå.

■ **PROGRAMLEDAREN** och Bolibompa-profilen Doreen Månsson har under tidigare novembermorgnar synts i "Doreens dilemman", suggestiva musikvideos som hon producerar tillsammans med Anna Bylund. Doreen sjunger själv låtarna, som handlar om svåra frågor som många barn brottas med varje dag; utanförskap, mobbning, ensamhet – och om att leva med en förälder som dricker. I musikvideon "Se mig, hör mig" hittar en pojke sin mamma utslagen i soffan hemma. Han lägger ömsint en filt över henne och drömmer om den kärlek och omvårdnad hon ändå är kapabel att ge, när hon mår bra. I samma video rör sig en liten flicka ensam genom oändliga skolkorridorer. Ingen ser henne, ingen frågar efter henne. Slutet av historien inger hopp. Barnen möts på en fotbollsplan och börjar leka.

»Jag ser Bolibompa som Sveriges viktigaste samhällsprogram. Och om folk blir arga så är det ett kvitto på att jag berör.«

– Det är inget solskensslut, där allt blir jättebra. Men heller inget nattsvart slut, trots att det finns en allvarlig underton. Barnprogram är nästan alltid glada och positiva och man berör sällan svåra saker.

Det vill jag ändra på, säger Doreen Månsson, som ser det som sin mission att lyfta fram de utsatta och osedda barnen på bästa sändningstid.

– Även om det innebär att många föräldrar kommer att bli arga över att deras barn "tvingas" titta på barnprogram som handlar om alkoholism i familjen. De flesta vill ju inte utsätta sina barn för "otäcka" saker, konstaterar hon.

Programmen som synts i rutan under hösten kommer att sändas igen efter jul, då under kvällstid. Doreen berättar att hon gärna hade sett att programmen visades kvällstid före jul, inte efter. Eftersom det är då de behövs som allra bäst.

– Jag ser Bolibompa som Sveriges viktigaste samhällsprogram. Och om folk blir arga så är det ett kvitto på att jag berör. Det som sägs på Bolibompa uppfattas nämligen av målgruppen som sanning och är opinionsbildande. Genom att presentera barn för andra barn som de kanske aldrig möter i sin vardag, öppnar jag deras ögon för att det inte finns bara ett sätt att leva och se på världen, utan flera, säger Doreen och fortsätter;

– I Bolibompa kan man ge vilken information som helst, bara man paketerar den snyggt. Här ligger fokus på en cool och bra låt. Jag skriver alla texter själv och musiken produceras av musikgeniet Christopher Dominique. Bandmedlemmar från The Ark och Cardigans är några av dem som spelar alla låtar. Samtidigt får barnen något mer. Bolibompa är bildningsteve för barn när den är som bäst!

Hon har valt ett osentimentalt tilltal i programmen. Tanken är inte att tycka synd om de utsatta barnen, utan att normalisera det här med missbruk i hemmet. Att barn som lever i "vanliga" familjer utan större problem får en inblick i att det faktiskt finns barn som har det svårt.

»Jag tycker att det är viktigt att visa att man kan vara helnykter utan att man har en konstig och problemfylld bakgrund.«

– Jag vill ge dem solidaritetsglasögon, redskap att upptäcka om kompiserna inte mår så bra, säger Doreen, som brinner för att slå hål på det hon kallar för den svenska "normsjukan".

– Det finns normer för hur man ska leva och vara för att anses "normal". En jättestark norm i Sverige är det här med alkohol. Att vara absolutist som jag är tycks vara oerhört provocerande. Folk måste ha en förklaring. Men varför dricker du inte? Nej, jag är nykter, så enkelt är det. Minsta lilla droppe alkohol är ett gift i mina ögon.

Doreen poängterar att hon är uppvuxen i en helt vanlig familj utan missbruksproblem. Att vara absolutist är ett eget val.

– Jag tycker att det är viktigt att visa att man kan vara helnykter utan att man har en konstig och problemfylld bakgrund.

Från SVTs sida har Doreens program mött positiva reaktioner. Kanalen har ju i sitt uppdrag att belysa samhällsproblem och man har under hösten och kommer i vår att ägna programtid åt frågor som rör missbruk.

– SVT har verkligen fattat grejen. Att alkoholism är ett brännande och viktigt ämne. De är måna att ta upp detta på olika sätt. Men fortfarande upplever tyvärr titarna att det är ett känsligt ämne att ta upp i ett barnprogram.

Doreen har utsetts till Junis-kompis, något hon är "jättestolt över". Hon har också skrivit under för Vit Jul.

MARIA ZAITZEWSKY

FAKTA VIT JUL

I november startade IOGT-NTO Vit Jul för tredje året i rad, kampanjen som ska göra julen vitare för alla barn. I Sverige lever vart femte barn, närmare 400 000, med föräldrar som har ett riskfyllt förhållande till alkohol. För dessa barn är julen ofta mer av ett helvete än den varma och kärleksfulla högtid alla önskar sig. Genom

Vit Jul kan man som vuxen ta ställning och skriva på ett kontrakt om att avstå från alkohol under julaften, juldagen och annandagen.

Tanken är att belysa barnens behov i förhållande till vuxnas alkoholkonsumtion och få människor att reflektera över sitt alkoholintag.

Men projektet syftar inte bara till att ge barnen en vit jul, utan också att lyfta fram problematiken kring jullovet när många av samhällets organiserade verksamheter håller stängt. Genom att bedriva egna verksamheter under juldagarna ger man barn möjlighet att ha roligt utanför hemmet – med nyktra vuxna.

Namn: Doreen Månsson

Ålder: 35

Familj: döttrarna Hayat, 17
och Yasmine, 13

Bor: I Sollentuna utanför
Stockholm

Gör: Programledare i SVT
och föreläsare om rasism
och mångfald

För tre år sedan fick hemlöse Christer Parander lägenhet på ett boende i Malmö. Därefter lärde han sig surfa på nätet. På så vis fick han kontakt med sin dotter som han inte sett på 18 år. Nu har han även börjat leva ett nyktrare liv.

TEXT: SVEN ROSELL FOTO: ADAM HAGLUND

Facebook kittlade mig och jag började söka min dotter. Det var lite skakigt för jag hade inte träffat henne på 18 år, säger Christer Parander med ett stort leende.

Han skickade ett sms och innan det gått en timme kom ett svar. Han vågade knappt läsa. Christer grät i flera dagar efteråt. Han var en av de första papporna i landet som fick vara med under förlossningen. Året var 1974. Men det blev sämre med kontakten under dotterns uppväxt. Senast de sågs var på en restaurang i Malmö.

Christers dotter Ewa har hunnit bli 38 år. Under åren i parker och trappuppgångar har han blivit morfar till en pojke på 9 år och en flicka på 4 år. Men Christer har hållit sig undan. Han har skämts för supandet och hemlösheten. Nu har Ewa berättat att pojken frågat efter sin morfar många gånger.

– Man vill inte visa andra hur man krälar i skiten, säger Christer och tar ett bloss på cigaretten.

Det har varit ledsamt för dottern att ha en pappa och barnbarnen en morfar som ligger i parken. När vi träffar Christer ska han snart träffa sin dotter. Hon kommer ner till Malmö från Småland för att hämta honom. De har bestämt sig för att skynda långsamt i sin återförening. Alla ska hinna vänja sig.

Christer körde lastbil under många år. Turerna gick till Melanöstern vilket innebar att han var borta i 40-45 dagar i stöten. Han körde prylar till utbyggnaden av telefonnät i Saudiarabien och Irak. Efter fyra-fem dagar hemma bar det iväg söderut igen. Lastbilen blev hans hem.

– EN DAG ÅKTE jag rätt in i väggen. Det var 1989. Jag kunde inte gå ner från trottoaren en gång.

Christer blev deprimerad och började dricka. ”Ta dig i kragen”, uppmanade folk i omgivningen, men det gick snabbt utför. Depressionen blev än djupare när kvinnan han levde tillsammans med avled.

Tidigare var det lättare att ta sig in i trappuppgångar, källare och tvättstugor. Ibland kunde han slå på tvättstugans värmefläkt

Fick läge och återf

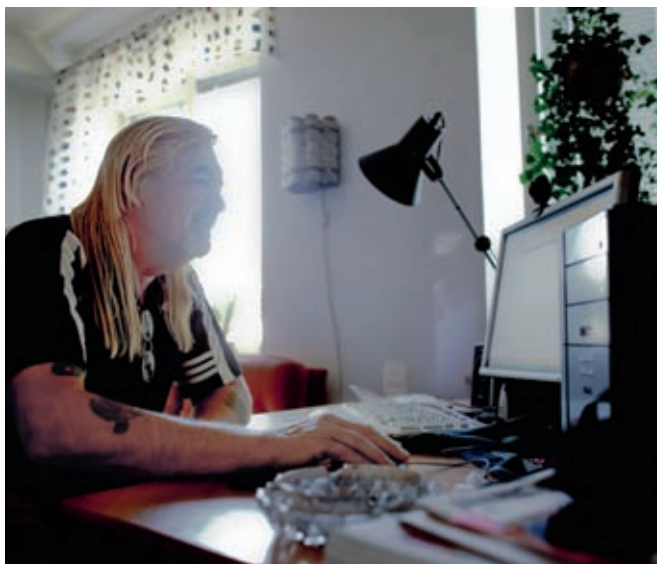

Efter att i många år ha tillbringat nätterna i parker och trappuppgångar har

nhet, lärde sig surfa ann dottern

Christer Parander fått en egen lägenhet på Lönngården. Med tak över huvudet vågade han börja söka sin dotter som han inte träffat på 18 år.

Via Facebook fick Christer kontakt med sin dotter och sina två barnbarn som han aldrig sett tidigare.

› en stund. När det blev svårare att komma in i flerbiljshusen flyttade han till en av Malmös parker. Han tar oss dit för att visa var han höll till under många år.

– Där under låg jag med en presenning över så här, säger han och visar hur den hängde över ett par stora grenar. Här har jag firat påsk, pingst och midsommar...

Platsen under trädet har han gett den galghumoristiska adressen "Buske nummer 13 i Kungsparken".

Christer minns kölden och våtan. Han minns också andra hemlösa som tillbringade nätterna i parken under den tiden. De hade en viss kontroll på varandra. I dag finns de flesta inte längre kvar i livet. Han tycker att det verkar som om de som har parkerna som sitt hem numera är yngre jämfört med tidigare.

Fyra gånger fördes Christer till sjukhus för dubbelsidig lunginflammation. Läkarna konstaterade att det var ett under att han överlevde.

– Jag har sett döden i vitögat.

Vi kommer fram till en grotliknande inbuktning i en stor sten. Längs väggen står bänkar.

– Ibland låg vi här. En gång var vi tre stycken. En förfrös foten så att de fick ta bort halva, säger han eftertänksamt och vänder sig bort.

VI ÅKER TILLBAKA TILL boendet Lönngården i Malmö där Christer nu har en lägenhet med kök och dusch sedan tre år. Han har möblerat den med säng, bord, bokhylla och en stationär dator av senaste snitt. Socialsekreteraren som förmedlade bostaden visste att hans hälsa inte var den bästa efter alla åren utomhus.

På Lönngården har 45 tidigare hemlösa i åldern 50+ fått en lägenhet. Flera är aktiva missbrukare medan andra lyckats bli drogfria. Av dem som fortfarande dricker har alla minskat sin alkoholkonsumtion kraftigt enligt uppgift från stadsdelen.

Fem vårdare och en kurator jobbar dagtid på boendet. Entrén är bemannad med vakt dygnet runt. Besök måste anmälas. Det är inte tillåtet att vara berusad i korridorer, uppehållsrum och matsal. Boendet drivs av Södra Innerstaden, en av Malmös tio stadsdelar. Röda Korset och ABF ordnar aktiviteter, bland annat studiecirklar, för dem som vill.

Omställningen har varit stor. Några av de före detta hemlösa kunde inte vänja sig vid egen lägenhet. Christer beskriver sig själv som vingelkantig under första året. Som hemlös sov han alltid med ett öga öppet. Därför var han tvungen att ta sömntabletter

– På såna här ställen bodde jag tidigare, berättar Christer. På kvällarna tog jag mig in i trappuppgångar, källare och tvättstugor.

»Det går sakta men inte säkert framåt. Jag har en jävligt stor ryggsäck att släpa på och den är inte helt tömd ännu.«

för att vänja sig vid att sova inomhus.

– Jag fattade inte att det var sant att den här lägenheten var min. Jag fick id-kort och post. Jag började finnas till. Egen säng och kaffekokare... Tänk dig att vakna genomfrusen klockan fem i parken, inte ha någonstans att värma sig och inget kaffe.

Som hemlös gick all energi till att få värme, hitta mat och sprit. Den energin kan han nu använda till att upptäcka nya världar. Internet är en. Fotografering, litteraturläsning och promenader är andra.

– Jag kunde absolut ingenting om datorer. Någon gång hade jag provat lägga patiens med spelkort. Det var allt. Jag var motståndare när Södra Innerstaden skulle starta IT-kurs för hemlösa. Det kunde inte vara något för oss som kom från buskarna, tyckte jag först.

Men nyfikenheten tog överhanden. En kärngrupp på nio kursdeltagare är nu inne på fjärde terminen.

Christer skaffade sig sin första dator, men den var så långsam "man hann röka en cigg innan nästa sida kom fram". Den är nu ersatt med en betydligt snabbare. Han har även skaffat en webbkamera så att han och en kompis kan säga god natt och god morgon till varandra.

– Det är en plojgrej, säger han och skrattar.

IT-kursen följdes av en kurs i fotografering. Med lånad kamera fick deltagarna i uppgift att fotografera något som var viktigt för dem. Christer fotograferade en jättelik klätterställning formad som en skruv. Den påminner honom om hans gamla liv. Det har varit begränsat och följt en neråtgående bana. Den skruven vill han aldrig hamna i igen.

Tack vare internet har han återknutit kontakten med dottern Ewa. Snart ska han träffa både henne och de två barnbarnen. Det kunde han knappt drömma om för ett par år sedan.

– Det går sakta men inte säkert framåt. Jag har en jävligt stor ryggsäck att släpa på och den är inte helt tömd ännu, säger Christer med ett leende. ■

Magnus Råsten,
chef på ekoroteln
i Östergötland.

"LAGSTIFTNINGEN HÄNGER INTE MED"

NARKOTIKA Det tar alldeles för lång tid att få en legal drog narkotikaklassad. Det menar Linköpingspolisen som har gjort ett stort beslag av den livsfarliga drogen metedron. En ny lag om skyddsomhändertagande av preparat kan träda i kraft nästa år.

På nätet finns en uppsjö av droger som säljs helt öppet och lagligt. Köparen beställer och betalar via internet och får drogen hemskickad. En av dessa är den syntetiska drogen metedron, som hittills har krävt två ungdomars liv. Den nionde december träder

regeringsbeslutet i kraft och metedron blir narkotikaklassad.

– Det tar alldeles för lång tid att få en drog klassad, metedron har exempelvis funnits ute på marknaden ett halvår, säger Magnus Råsten före detta narkotikapolis som nu är chef på ekoroteln i Östergötland.

Ågarna har begärt att få det beslagtagna metedronet tillbaka. Men hittills har polisen vägrat att lämna ut det, med risk för att begå tjänstefel. I den senaste narkotikautredningen föreslogs

EU-parlamentariker: gårdsförsäljning farlig

EU Gårdsförsäljning av alkohol är en riskabel väg för Sverige. Det menar fyra EU-parlamentariker från Socialdemokraterna, Kristdemokraterna, Folkpartiet och Miljöpartiet i ett gemensamt upprop.

Fyra svenska parlamentariker i Bryssel varnar i en debattartikel i Aftonbladet för att frångå Systembolagets monopol och tillåta gårdsförsäljning av exempelvis vin, något som flera bönder vill starta. De menar att det inte bara handlar om några strävsamma bönders möjlighet att få sälja en flaska eller två närodlat vin till besökare.

"Frågan är större än så. På samma sätt som fri konkurrens ger fördelar i ekonomin i sin helhet, ger den – ur folkhälsoperspektiv – nackdelar på alkoholområdet. Där ger fler aktörer, lägre priser och bättre tillgänglighet högre alkoholkonsumtion, fler alkoholskador, högre kostnader för samhället och mer lidande för enskilda", skriver EU-parlamentarikerna Anna Hedh (S), Alf Svensson (KD), Cecilia Wikström (FP) och Carl Schlyter (MP).

DRUGNEWS/SL

Olagliga spritfester hos ungdomer

POLITIK Minderåriga serveras alkohol på fester arrangerade av Moderata Ungdomsförbundet, MUF, i Helsingborg. Detta framkom vid en kontroll som nyligen gjordes av Ungdomens Nykterhetsförbund. Nu polisanmäls MUF.

Efter ett tips besökte fyra UNFare en av MUFs fester. De minderåriga kontrollanterna kunde köpa alkohol på festen

Var tionde offentliganställd får alkohol i julklapp enligt ny undersökning av IQ-initiativet.

Offentliganställda chefer får alkohol i paketet

NY UNDERSÖKNING En ny undersökning från IQ-initiativet visar att var tionde offentliganställd chef fått alkohol i julklapp. Undersökningen visar också att var fjärde chef gett bort alkohol som gåva under det senaste året. "Aningslöst", säger Ann-Therése Enarsson, VD för IQ.

I åldersgruppen 20-44 år är det ännu vanligare att cheferna ger bort alkohol, här är siffran 32 procent.

– Det är aningslöst att ge alkohol i present till människor man bara känner yrkesmässigt, säger Ann-Therése Enarsson. För vissa kan det kännas genant och obehagligt att ta emot en flaska vin eller sprit. För andra kan julklappen rent av ställa till problem, och då tycker nog varken de eller deras familjer att det är en särskilt bra present. **PA**

utan problem.

– Ingen kollade om vi var medlemmar i MUF, ingen kollade eller frågade om leg, det var bara att gå in, säger Jessica Johansson, 17-årig UNFare. Sedan blev vi erbjudna att köpa öl eller cider. Det var många berusade minderåriga där och killen som agerade vakt och hade ansvaret drack också.

Enligt UNF är den här typen av fester "något av en tradition" i MUFs lokalförening.

– Att det här förekommer i en etablerad politisk ungdomsorganisation är katastro-

falt, säger Vidar Aronsson, ordförande i UNF. Det är svårt att se MUF som en seriös politisk aktör när de raggar minderåriga medlemmar med hjälp av alkohol.

Helsingborgaren André Assarsson är förste vice förbundsordförande för MUF i Sverige och har synts regelbundet på MUFs fester. Ändå säger han sig vara ovetande om att alkohol sålts till minderåriga.

– Jag är medlem i MUF i Helsingborg men har ingen direkt insyn i hur det går till på festerna. Utifrån de fester

jag varit på själv har det funnits alkohol att köpa för de som är över 18 år. Alkohol säljs och det finns en bar, säger han till Helsingborgs Dagblad. **PA**

IOGT-NTO startar behandlingshem

IOGT-NTO Två lokalföreningar inom IOGT-NTO övertar från 1 januari behandlingshemmet Nyhyttan i Nora kommun.

Behandlingshemmet namn blir "Nya Nyhyttan – ett IOGT-NTO företag". Nya Nyhyttan ska som tidigare erbjuda både behandling och avgiftning. Nytt blir bland annat erbjudande om en utslussning från behandlingen till olika IOGT-NTO-verksamheter.

– Det är utslussningen vi känner är vår grej, säger Kathy Gyhleston, ansvarig för IOGT-NTOs sociala verksamhet. Vi ser att just den delen efter behandlingen brukar fungera dåligt och här kan vi göra mycket. Vi kan erbjuda såväl sysselsättning som boende och fritid.

De två föreningar som tar över ägandet av Nyhyttan är lokalföreningen 3 Örebro och 389 Ägir i Karlstad. Idag finns 20 platser för behandling och 10 för avgiftning.

– Men stället kan svälja betydligt mer folk än så, säger Kathy Gyhleston. Kanske kan man köra konferensverksamhet eller liknande i framtiden.

Fortsatt fokus på alkohol inom EU

EU början av december fattade EUs hälsoministrar beslut om inriktningen på det framtida arbetet med alkohol inom EU. Vid denna tidnings pressläggning var förhandlingarna om

att åklagare ska kunna skyddsomhändertaga preparat som är farliga och som kan förväntas bli narkotikaklassade. Förslaget väntas träda i kraft tidigast till sommaren.

– Vi välkomnar den här lagen. Det är olyckligt att polisen ska tvingas lämna tillbaka beslagtagna droger, säger Anders Persson utredare vid Folkhälsoinstitutet.

Han berättar att den genomsnittliga tiden från att ett preparat dyker upp på marknaden till att det blir narkotikaklassat brukar vara ett halvår. I genomsnitt narkotikaklassas 4-5 preparat om året.

MARITA ANDERSSON

I början av december blev metedron klassat som narkotika.

På nya Drugsmart får unga berätta själva

INTERNET På nya Drugsmart kan ungdomar dela med sig av sina erfarenheter av hur det är att leva i en familj med missbruk. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, nylanserar webbplatsen med flera nya funktioner.

Nu nylanserar CAN sin webbplats Drugsmart och drar på turné. Sajten riktar sig till ungdomar 13-17 år i missbruksmiljö och har fått flera nya funktioner. Bland annat kan man bidra med egna berättelser och dikter, blogga och delta i grupper för barn till missbrukare på nätet. Man kan skriva meddelanden och kommentarer, men diskussionsforumen kommer att vara övervakade av vuxna.

– Efter tio år med Drugsmart såg vi att det fanns ett behov för ungdomar att dela med sig av sina erfarenheter av att leva i en familj med missbruk. Tidigare hade vi bara fakta och information om alkohol och andra droger. Den delen finns kvar men nu har sidan alltså utökats med ytterligare funktioner som passar ungas sätt att kommunicera, säger Nicklas Kartengren, projektsamordnare på CAN.

Sajten turnerar just nu runt om i landet. Först ut var Gävle, där CAN mottogs med glada tillrop.

– Tanken med turnén är att nå ut i lokalmedia, till

ungdomar och till organisationer som jobbar med gruppverksamhet för barn till missbrukare. Vi vill att frågan lyfts, och en turné är ett effektivt sätt att nå ut till många människor.

innehållet i de så kallade rådslutsatserna är i princip klara. "Vi har varit framgångsrika", säger Maria Renström, ansvarig för ANT-D-sekretariatet på regeringskansliet.

Maria Renström presenterade regeringens arbete med alkohol inom EU under mässan Förebygg.nu i Göteborg. Exakt hur förslagen till hälsoministrarna är formulerade kunde inte Maria Renström gå in på men hon säger att alla de delar som Sverige valt att prioritera under ordförandeskapet finns med.

– Där finns punkter som handlar bland annat om att skydda unga från marknadsföring av alkohol och om att uppmärksamma problemen med gränshandeln, säger Maria Renström.

Rådsslutsatserna styr i viss

mån vilka frågor EU-kommisionen och medlemsländerna kommer att prioritera de kommande åren. Någon punkt som handlar direkt om de svenska införselkvoterna ska man dock inte hoppas på.

– Det gäller att vara taktisk och använda beskrivningar som även övriga medlemsländer kan förstå. Länderna är öst är till exempel oroade över den illegala handeln över gränserna och man kan se att

gränshandeln med alkohol ökar även i andra delar av EU. Vi brukar prata om problem på grund av stora prisskillnader, det kan alla förstå.

– Men på längre sikt är regeringens mål fortfarande att få ned de så kallade indikativa nivåerna för hur mycket alkohol man får ta in när man reser. Det är inte rimligt att de här nivåerna till och med överstiger de risknivåer man är överens om inom EU. **PA**

På längre sikt är regeringens mål att få ner mängden alkohol som man får ta in när man reser, konstaterade Maria Rehnström.

FOTO: XXXXXXXX

TRE FRÅGOR TILL...

...Barbro Westerholm

social-politisk talesman i Folkpartiet

Folkpartiet bestämde på partiets landsmöte att man kan tänka sig att öppna för gårdsförsäljning av alkohol. Hur kommer det sig?

– För det första är det viktigt att säga att det råder stor enighet i Folkpartiet om att vi vill värna Systembolaget. Två motioner föreslog att vi skulle ställa oss positiva till gårdsförsäljning men beslutet blev att vi inte ska öppna upp för detta innan frågan har avgjorts i Finland.

Hur gick debatten?

– I utskottsbehandlingen inför landsmötet så vann gårdsförsäljningsivrarna tack vare ordförandens utslagsröst, så visst fanns det ett stöd för den linjen. Men även bland de som förespråkade ett ja till motionerna fanns ett tydligt stöd för Systembolagets monopol.

Vad tycker du själv i frågan?

– Med tanke på hur det hade kunnat gå tycker jag att det här var ett klokt sätt att hantera frågan. Ett avgörande i Finland kommer att dröja länge, någon rättslig prövning har inte inletts där ännu.

/PA

Hembränt ger inkom

Att bränna sprit och brygga öl har blivit ett sätt för många fattiga kvinnor i Tanzania att få ihop till livets nödtrött. Men den illegala hanteringen slår tillbaka på dem själva när männen försummar sitt arbete och super upp familjernas inkomster.

Nu görs försök att hitta alternativa inkomstmöjligheter för kvinnorna.

TEXT OCH FOTO: DAVID DAHMÉN

Skränet och sorlet från de kraftigt berusade besökarna på baren Mama Fortu i Kilungule i utkanten av Dar es Salaam i Tanzania, hörs vida omkring. De skrånande, högljudda bargästerna har kommit för att dricka billig, alkoholstark pombe, ett hembryggt majsbaserat öl som kommit att svämma över marknaden.

Kvinnorna som både brygger och serverar det grötliknande ölet i baren, tar det hela med jämnmod. De ogillar stökiga gäster men är samtidigt i desperat behov av inkomsterna från det hembryggda ölet. Och det är just det som är problemet. I en allt mer pressad ekonomisk situation, behöver kvinnorna varena shilling de kan komma över för att försörja sig själva och sina familjer.

Mama Fortu på en bakgård till ett slitet bostadshus är bara ett av tusentals utskänkingsställen i Dar es Salaam. Här spenderar många män de knappa inkomster som skulle gått till att försörja den egna familjen. Det fabriksproducerade öl som säljs i butiker och etablerade barer är för dyrt för bargäster som bara i undantagsfall har ett fast jobb. Det är en av förklaringarna till att 80 procent av allt öl som konsumeras i Tanzania är hembryggt.

Det hembryggda ölet har inte många likheter med vanligt flasköl. Ofta görs det på majs-korn som får svälla i vattenbad tills det växer ut små groddar. Majsen blandas sedan ut med vatten och får koka en hel dag. Det betyder stora utgifter för bränsle, framför allt dyrbar ved.

Illegal ölbrygging är dessvärre bara en sida av det växande problemet med billig alkohol. Ett minst lika stort gissel är framställningen av illegal starksprit. Varje år produceras miljarder liter alkohol på illegal väg i Tanzania. Det innebär att en betydande del av alla alkoholhaltiga drycker som konsumeras i landet, produceras utanför den etablerade kommersiella sektorn.

De flesta männen på Mama Fortu har rödsprängda ögon och glansiga blickar. >

Victoria Adjenu är en av många kvinnor i arbetarstadsdelen Kimara som brän

mst och problem

ner sprit för att bidra till familjens försörjning. Den gula plastdunken rymmer 20 liter papayabaserad starksprit för försäljning till de lokala barerna.

Amina Samsun är en av de kvinnor som får hjälp av IOGT-NTOs lokala samarbetspartners med att försöka hitta alternativa inkomstmöjligheter.

Majsblandningen måste koka en hel dag innan ölet är färdigt.

»Jag har gifta väninnor som har ett rent helvete hemma. När deras män kommer hem efter en lång dag i baren, ställer de till med scener för att det inte finns mat på bordet.«

– De har varit här hela dagen, berättar en av de kvinnor som sköter ruljansen. Och den tragiska verkligheten är den att många män tillbringar hela dagarna i baren av det här slaget.

– Det här skapar svåra sociala problem. Många män lägger alla pengar de kan skrapa ihop på alkohol. Följden har blivit kris i många hem, säger Mathias Kimiro som samordnar arbetet med enskilda organisationer på IOGT-NTOs Östafrikakontor i Tanzania.

En kvinna som letar efter sin man på baren ger oss inblick i de problem som många familjer tvingas leva med i en miljö där billig alkohol slår sönder de sociala mönstren.

– Jag har gifta väninnor som har ett rent helvete hemma. När deras män kommer hem efter en lång dag i baren, ställer de till med scener för att det inte finns mat på bordet. Men det beror ju på att männen använt alla pengar till att dricka sig redlösa på någon bar.

I många fall blir situationen i hemmet outhärdlig med hustrumisshandel och våldtäkter som följd. Barnen får ingen frukost innan de går till skolan och har därför svårt att hänga med på lektionerna. Misären hemma sätter också sina spår hos barnen som ibland får se sina mammor misshandlas svårt. Många kvinnor och barn förvägras på det här sättet rätten till ett bra liv, särskilt i en miljö där den "normala" fattigdomen är svår nog att leva med.

Det utbredda alkoholmissbruket har också starka kopplingar till spridningen av hiv/aids.

Med alkohol i blodet brister omdömet hos de män som söker sig till prostituerade. De skyddar sig i ännu mindre grad än de annars skulle ha gjort och återvänder hem till sina fruar med hivsmittan.

Den lättillgängliga och billiga spriten och ölen har utvecklats till ett mycket allvarligt samhällsproblem. Visserligen finns det en gammal tradition i det afrikanska samhället att framställa spritdrycker för speciella ritualer och ceremonier. Men något missbruk har inte tolererats i det sammanhanget, påpekar Kimiro.

Idag är situationen annorlunda. Hög arbetslöshet, förvärrad av det senaste årets lågkonjunktur, har tvingat allt fler kvinnor att hitta nya inkomstkällor, som exempelvis illegal spritproduktion. Det har lett till en ond spiral där lättillgänglig och billig alkohol blivit en svår frestelse för många.

– Inte nog med att familjerna splittras, det dagliga jordbruksarbetet blir också eftersatt eftersom männen inte har krafter kvar till arbetet på fältet. På sikt kan det här utvecklas till ett hot mot demokratin, säger Gunnar Lundström, som förestår IOGT-NTOs regionalkontor i Östafrika.

Han menar att myndigheterna helt enkelt inte förstått vidden av problemet.

– Det finns en 18-årsgräns för inköp av alkoholhaltiga drycker. Men den efterlevs sällan eller aldrig. Föräldrarna kan utan problem skicka sina barn till affärerna för att köpa öl.

FÖR ATT KOMMA TILL rätta med den växande alkoholkonsumtionen och samtidigt hjälpa de kvinnor som är beroende av de pengar som öl- och sprittillverkningen genererar, har IOGT-NTOs lokala samarbetspartners i Östafrika försökt hitta alternativa inkomstkällor för de kvinnor som berörs.

Så hjälper man till exempel organisationen WOCHIVI (Women and Child Vision) i Arusha. Där får kvinnorna förmånliga så kallade mikrokrediter för att starta produktion och försäljning av kläder, frukt och grönsaker. Ett hundratal kvinnor har näppat på det nya initiativet, men det har inte varit helt lätt att övertala dem.

– Illegalt producerad alkohol ger snabba pengar. Men samtidigt är kvinnorna rädda för att ertappas. Då får de betala dryga mutor till polisen för att undvika böter och kanske rent av fängelse, påpekar Kimiro. Nu hoppas man kunna vidga projektet till hela landet.

Det skulle i så fall välkomnas av Amina Samsun i arbetarstads-

Den illegala alkoholen säljs på små anonyma barer, som här i Kilungele i utkanten av Dar es Salaam.

delen Kimara i Dar es Salaam. Här framställer hon starkt gin i skydd av nattmörkret. Oftast handlar det om gin gjort på tropiska frukter som papaya. Frukterna får jäsa tillsammans med socker och melass för att sedan kokas till spritdrycker med mycket hög alkoholhalt.

Amina hyr ett rum i ett halvfärdigt hus. Här finns varken el, vatten eller sanitet. Men det ger ändå tak över huvudet för henne och tre söner i åldrarna 6 – 18 år. Aminas man har tillfälliga arbeten som murare men det förslår inte långt till hyra, mat och obligatoriska skoluniformer för barnen.

Med viss tvekan får jag lukta på innehållet i den plastdunk som Amina gömt bakom huset. Den fräna stanken från överjäst papaya slår emot mig med full kraft. Amina skulle helst vilja sluta med den ljusskygga verksamheten. Men då blir det genast problem med hyresvärdens.

Fem liter sprit ger Amina 8000 Tanzaniashilling, cirka 50 kronor. Efter att ha räknat bort utläggen för 12 kilo socker kan hon behålla drygt halva beloppet.

DEN ILLEGALA SPRITEN ÄR eftertraktad på de många ljusskygga barerna. Här tycker ägarna att den fabriksstillverkade märkesspriten är för dyr, och få kunder har råd med den. Då ger den illegala spriten med namn som Gongo (en käpp att försvara sig med), Kill me quick! (Döda mig snabbt!) bättre utdelning, resonerar barägarna. Särskilt som den går att blanda ut med vatten. 300 shilling (ett par kronor) är det vanliga slutpriset för ett glas hembränt.

Den utbredda hembränningen och ölbryggningen bidrar till

»Den utbredda hembränningen och ölbryggningen bidrar till att förvärpa alkoholens grepp om samhället.«

Agnes Matatu provar det egenhändigt bryggda majsölet.

– Det utbredda öldrickandet gör att det dagliga jordbruksarbetet försummas i många fall, säger Gunnar Lundström, som är chef för IOGT-NTO-rörelsens regionkontor i Tanzania.

»I själva verket handlar det om att minimera antalet restriktioner kring öl- och spritförsäljningen.«

› att förvärpa alkoholens grepp om samhället. Samtidigt är kunskaperna om alkoholens skadeverkningar närmast obefintliga. Fördomar grasserar och alkoholism ses som tecken på "dålig karaktär". Det har också hänt att myndigheterna placerat alkoholister på vårdinrättningar för psykiskt sjuka.

Men så har det också forskats väldigt lite om alkoholkonsumtionen i Tanzania och för den delen Afrika som helhet.

– Med bättre underlag skulle man snabbare kunna sätta in rätt insatser, kommenterar Per-Åke Andersson vid IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut.

Som om den illegala sprit- och ölproduktionen inte orsakar nog problem i Afrika, genomför den globala alkoholindustrin just nu ett korståg över kontinenten. Målet är att öppna nya marknader för den kommersiella sprit- och ölindustrin. Bakom kampanjen, som drivs av ICAP (International Center for Alcohol Policies) står elva av de största alkoholproducenterna i världen. Det sker under förespegling av att man verkar för en sund alkohollagstiftning.

– I själva verket handlar det om att minimera antalet restriktioner kring öl- och spritförsäljningen, säger Per-Åke Andersson. Ett par länder, Lesotho och Swaziland, har redan anpassat sin lagstiftning efter alkoholindustrins önskemål.

För att bromsa alkoholindustrins framfart i Östafrika samlade IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut i januari i år enskilda organisationer med alkoholfrågor på sitt program till en konferens i Arusha. Till mötet kom också 13 parlamentarikere och 15 regeringstjänstemän från länderna i regionen.

Konferensens budskap till regeringarna i regionen var glasklart: Anta snarast möjligt en alkoholpolitik som bygger på bevisat effektiva åtgärder, exempelvis höga priser och begrän-

sad tillgång till alkohol, en så kallat evidensbaserad alkoholpolitik.

Mötesdeltagarna efterlyste också ett förbud mot alla former av alkoholreklam, en åldersgräns på 21 år för inköp av alkoholhaltiga drycker och bättre uppföljning av de lagar som reglerar alkoholanteringen.

– Det saknas helt enkelt politisk vilja bland de styrande att följa upp och genomdriva antagna lagar, säger Per-Åke Andersson. Så först och främst gäller det att driva på den processen. Men i många fall behöver man komplettera med nya beprövade lagar som minskar alkoholbruket på ett effektivt sätt.■

»Kryssningschansen«

Värva – och vinn kryssning!

Starta året med att värva en ny medlem till IOGT-NTO! Under perioden januari-februari har du dessutom chansen att vinna en kryssning om du värvar en ny medlem.

Alla som värvar minst en medlem under årets första två månader har samma chans – vi lottar ut vinsterna.

Tre värvare vinner vardera en Helsingfors-kryssning 19-21/3 2010 för två personer.

Kryssning med Viking Line till Helsingfors, smörgåsbord på utresan, trerättersmiddag på hemresan, boende i dubbelhytt och frukostbuffé, sightseeing i Helsingfors samt anslutningsresa till Stockholm.

Reglerna är enkla:

- ✓ Tävlingsperioden är 1/1-28/2 2010
- ✓ Nya medlemmar i IOGT-NTO, 26 år eller äldre räknas.
- ✓ Medlemstalongerna i original ska vara kansliet tillhanda senast 3 mars.
- ✓ De tre vinnarna meddelas personligen direkt under första veckan i mars.

Frågor om värvarkampanjen kan ställas till Margareta Brandt, margareta.brandt@iogt.se eller på telefon 0701-90 84 60.

Låt fler uppleva IOGT-NTO och ta samtidigt chansen att vinna själv!

Värvarresan gav

Vietnam har en mycket speciell plats i Michael Thybergs hjärta. Sedan fyra år har han nära kontakt med en familj i staden Hoi An, en familj som nästan blivit som hans egen. Nu drömmer han om att flytta dit och kanske starta ett hem för barn till missbrukare, eller någon annan verksamhet som kan hjälpa människor på plats.

■ **- VI HAR DAGLIG** kontakt och i februari reser jag ner igen tillsammans med minson. Jag brukar stanna i ett par veckor åt gången. Då umgås vi intensivt, berättar Michael.

Det hela började för fem år sedan. Då reste Michael till Vietnam på en värvarresa. Ett av syftena var att besöka den folkhögskola som drevs av IOGT Vietnam strax utanför Hanoi. Av en slump blev han bekant med en kvinna som arbetade på ett hotell i staden Hoi An, en av anhalterna på en tågresor genom landet. Här bodde hon tillsammans med sin man och sina barn – även om familjen ursprungligen kom från Saigon. De höll kontakt och när Michael nästkommande år besökte Vietnam blev han hembjuden till familjen på traditionell vietnamesisk middag.

DET BLEV BÖRJAN PÅ en varm vänskap och en chans att få ta del av den vietnamesiska gästfriheten och gemenskapen. Familjen är stor och består numera av mamma Toa, de vuxna döttrarna My, Hien och Thao samt lillebror Toan, som är 17 år i dag. Pappan bor på annat håll. Han är alkoholist och har misshandlat sin hustru. Familjens historia av alkoholmissbruk och misshandel är tyvärr inte ovanlig i Vietnam, menar Michael, tvärtom är problemen omfattande och utvecklingen illavarslande. Men få vill medge att det finns problem. För den här familjens del har faderns missbruk snarast svetsat samman övriga familjemedlemmar. Något som fascinerar Michael.

–Familjebanden är mycket starka i Vietnam och det mesta gör man tillsammans. Man umgås, lagar mat, städar och plockar

Kin Nguyen gillar Michael Thyberg.

och det är aldrig några diskussioner om vem som ska göra vad eller varför. Man bara gör det. I våra ögon kan deras tillvaro te sig rätt eländig, men i själva verket har de det ganska bra, eftersom de är så kärleksfulla mot varandra, säger Michael och jämför med svenskarnas individualistiska synsätt. Han är övertygad om att de är minst lika lyckliga som vi, om inte lyckligare.

–Jag tror att man gagnas av att få kämpa lite. Här handlar det mesta om att överleva, att laga mat, äta, hålla rent och få iväg barnen till skolan. Jag har aldrig hört så många genuina skratt som här. Hemma kan vi gnälla över småsaker. Ändå är vi missnöjda.

Familjen bor i ett litet hus i en fattig stadsdel i Saigon omgärdad av enkla grusgångar. I huset finns ett gemensamt rum,

Hej!

Här kommer ett årskalendarium som berättar om
mycket av det som händer hos IOGT-NTO under
2010. Riv ur affischen och sätt upp den!

Det här händer inom IOGT-NTO 201

Januari

1 Värvarokampanjen "Kryssningschansen" startar!

Kampanjen pågår till den 28 februari.

15-17 Kickoff för storvärvare, Wendelsbergs folkhögskola

För medlemmar som värvat fler än 15 nya medlemmar till IOGT-NTO under 2009.

Februari

1 Start för distansutbildningen Lär gemenskap för social verksamhet.

Deltagarnas egen verksamhet inom socialt företagande och kamratstödgrupperna är i fokus. Distansutbildningen pågår till den 8 juni och innehåller även tre gemensamma träffar.

5 Accent nummer 1 kommer till dig

5-7 Finansiera din projektidé, Wendelsbergs folkhögskola

Utbildning i hur du bäst finansierar ett projekt.

5-19 Utbildningsresa för 2009 års storvärvare, Tanzania

15 storvärvare från hela landet reser till Afrika under två veckor.

6-7 Mentorprogrammet 2009, Tollare folkhögskola

Utbildning där kvinnor får möjlighet att utvecklas som ledare. Deltagarna träffas för andra gången.

6-7 Mentorprogrammet 2010, Tollare folkhögskola

Utbildning där kvinnor får möjlighet att utvecklas som ledare. Deltagarna träffas för första gången i en gemensam samling.

11-12 Lär gemenskap för social verksamhet, träff 1, Tollare folkhögskola
Distansutbildning i tre delar med fokus på socialt företagande och arbete i kamratstödgrupperna. Anmälan sker via Tollare.

12 Alkoholl i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm
Kurs kring våra alkoholpolitiska och förebyggande frågor.

13 Idébyttardag för arrangemang av familjeläger, Stockholm
Vi byter idéer om hur man bäst arrangerar olika aktiviteter, framförallt inför

sommarens arrangemang "Sommarlov åt alla!"

19 Kampanjutbildning för "Minska alkovåldet!", Piteå

Utbildning för dig som vill arbeta med kampanjen – speciellt fokus på Folknykterhetsvecka.

20 Kampanjutbildning "Minska alkovåldet!", Växjö

För dig som vill arbeta med kampanjen – speciellt fokus på Folknykterhetsvecka. Denna gång i Växjö.

28 Värvarokampanjen "Kryssningschansen" avslutas

Mars

5 Accent nummer 2 kommer till dig

8 Internationella kvinnodagen

Håll ögonen öppna efter aktiviteter och seminarier! Argument till insändare och debattartiklar finner du på www.iogt.se.

12 Kampanjutbildning "Minska alkovåldet!", Stockholm

Nu i Stockholm! För dig som vill arbeta med kampanjen – speciellt fokus på Folknykterhetsvecka.

12-13 Framgångsfaktorer för att lyckas med projekt, Wendelsbergs folkhögskola

Utbildning för projektledare. Du får en bra grund i att driva projekt, oavsett om du är anställd eller ideell eldsjäl.

13 Kampanjutbildning "Minska alkovåldet!", Sundsvall

Sista stillfallet – nu i Sundsvall. För dig som vill arbeta med kampanjen – speciellt fokus på Folknykterhetsvecka.

April

9 Accent nummer 3 kommer till dig

19 Sista dag för att beställa material till Folknykterhetsvecka.
Materialet beställs från info@iogt.se.

22-23 Lär gemenskap för social verksamhet, träff 2, Arboga

Andra träffen i kursen om socialt företagande och arbete i kamratstödgrupperna – denna gång i Arboga.

23-25 Socialt Forum, Arboga

Utbildning för dig som är intresserad av kamratstödsverksamhet och annat socialt arbete inom IOGT-NTO.

23-25 Huskuren – ledarutbildning som utvecklar familjekommunikationen, Arboga. Ett verktyg för närmare relationer i familjen.

26-30 Kampanjen "En schyst vuxen" drar igång inför Valborg

Läs mer om vår kampanj och vad du kan göra på www.iogt.se/enschystvuxen.

Maj

7 Accent nummer 4 kommer till dig

10-16 Folknykterhetsvecka

Kampanj med fokus på "Minska alkovåldet!". Lokala aktiviteter anordnas i hela Sverige av IOGT-NTO och den övriga nykterhetsrörelsen.

21 Narkotika är farligt för att mamma säger det, Stockholm

Utbildningsdag om narkotika och dess konsekvenser.

22 Alkoholl i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm

Nytt kurstillfälle kring våra alkoholpolitiska och förebyggande frågor.

28 Kampanjen "En schyst vuxen" drar igång igen inför alla skolavslutningar
Se vad just du kan göra på www.iogt.se/enschystvuxen.

Juni

Sommarlov åt alla! Ferie- och familjeläger som är öppet för just alla. Läs mer på www.sommarlovatalla.nu.

5-6 Lär gemenskap för social verksamhet, träff 3, Tollare folkhögskola

Sista träffen i kursen om socialt företagande och arbete i kamratstödgrupperna.

11 Accent nummer 5 kommer till dig

11 Kampanjen "En schyst vuxen" inför skolavslutningar avslutas

Juli

Sommarlov åt alla! Ferie- och familjeläger som är öppet för just alla. Läs mer på www.sommarlovatalla.nu.

31 IOGT International-kongress startar! Fredriksstad, Norge
Kongressen pågår 31 juli–8 augusti.

Augusti

Sommarlov åt alla! Ferie- och familjeläger som är öppet för just alla. Läs mer på www.sommarlovatalla.nu.

27 Accent nummer 6 kommer till dig

September

Seniorkonsulentutbildning under höstterminen, Wendelsbergs folkhögskola
En trestegsutbildning för seniorkonsulenter. Mer information kommer när det närmar sig!

10 Alkokoll i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm
Kurs kring våra alkoholpolitiska och förebyggande frågor.

11 Huskuren – uppföljning av ledarutbildningen som utvecklar familjekommunikationen, Stockholm

19 Val till riksdag, landsting, kommun!
Med fokus på "Minska alkovåldet!" arbetar vi i god tid före valet för att påverka våra politiker.

23–26 Bok- och biblioteksmässan/Internationella torget, Göteborg
Välkomna till Internationella torget!

24 Accent nummer 7 kommer till dig

28–29 Projektledarutbildning – projektmetodik, Wendelsbergs folkhögskola
Distansutbildning som startar med en tvådagars träff på Wendelsberg.

Oktober

Nu startar kampanjen "Världens barn"
Läs gärna mer på www.bistand.iogt.se.

Snart är det dags för Pumpen! Glöm

inte anmäla ditt tävlingslag på www.iogt.se/pumpen.

1 Kampanjutbildning "Var en schyst vuxen. Stoppa langningen!", Dagöholm, Flen.

Utbildning för dig som arbetar med kampanjen.

2 Idébyttardag alkoholfria miljöer, Dagöholm, Flen

Vi byter idéer och erfarenheter om arrangemang av alkoholfria miljöer.

4–10 Utbildning för blivande storvårare, utomlands

Mer information med resmål kommer!

22 Accent nummer 8 kommer till dig

25 Kampanjen "En schyst vuxen" drar igång igen inför Halloween

Läs mer om vad just du kan göra på www.iogt.se/enschystvuxen.

26–28 Mässa "Drogfokus 2010", Örebro
Intressant forum för dig som vill veta mer om alkohol-, narkotika-, tobak- och dopingfrågor.

November

Nu drar årets kampanj "Vit Jul" igång.
Du behövs! Läs mer på www.vitjul.se.

1 Ljusmanifestation för narkotikans offer

Läs mer på www.iogt.se/lljusmanifestation.

11 Tävling – Pumpen!

Anmäl ditt lag på www.iogt.se/pumpen.

13 Valberedningsutbildning Norr, Umeå

För dig som arbetar i en valberedning.

14 Valberedningsutbildning Söder, Tollare folkhögskola

För dig som arbetar i en valberedning.

19 Accent nummer 9 kommer till dig

19–21 Verksamhetsforum, Stockholm
Årets enskilt största arrangemang! Stort forum för hundratals deltagare med inspiration och utbyte av idéer kring IOGT-NTO:s verksamhetsområden.

25 Internationella dagen mot våld mot kvinnor

Håll ögonen öppna efter aktiviteter och seminarier! Skriv gärna insändare och

debattartiklar! Tips och argument finns på www.bistand.iogt.se.

30 Projektbyttardag, Wendelsbergs folkhögskola

En dag för utbyte av erfarenheter och nytänkande samt "idéstölder" från andra.

December

Kampanjen Vit Jul fortsätter!

Gå in på www.vitjul.se och se vad du kan göra!

1 Internationella HIV/Aids-dagen

Håll ögonen öppna efter intressanta seminarier och aktiviteter. Tips och argument finns på www.bistand.iogt.se.

1 Projektbyttardag, Umeå

En dag för utbyte av erfarenheter och nytänkande samt "idéstölder" från andra.

2 Projektbyttardag, Tollare folkhögskola

En dag för utbyte av erfarenheter och nytänkande samt "idéstölder" från andra.

3 Idébyttardag om socialt företagande, Stockholm

Tips och erfarenhetsbyte för dig som arbetar med socialt företagande.

4 Alkokoll i stort och smått – grundläggande kurs, Stockholm

Sista grundkursen för i år om våra alkoholpolitiska och förebyggande frågor.

12–13 Lucia är här! Så även kampanjen "En schyst vuxen"

Beställ flygblad och läs om vad just du kan göra på www.iogt.se/enschystvuxen.

17 Årets sista nummer av Accent kommer. Nummer 10

Vill du veta mer om utbildningarna? Gå in på www.iogt.se/kalendarium, eller kontakta IOGT-NTO, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Med reservation för ev. ändringar.

IOGT-NTO

www.iogt.se

nya vänner

Thao, Michael och Toan vid Dam Sen Waterpark i Saigon.

»Jag har aldrig hört så många genuina skratt som här. Hemma kan vi gnälla över småsaker. Ändå är vi missnöjda.«

en vattenkran och en toalett som består av ett hål i golvet. Men de är inte påtagligt fattiga. De äter bra, har en teve och tillräckligt med pengar för att klara sig – även om det stundtals är svårt. Nu har mamman blivit sjuk, vilket gör att äldsta dottern My kan tvingas lämna sina studier för att försörja sin mor och sina syskon.

MICHAEL ÄR DJUPT TACKSAM över att ha upptagits i familjens gemenskap, något han ser som en stor ynnest. Kanske har det underlättat att fadern inte är närvarande. Då hade det nog inte varit lika enkelt, menar han. Nu tas han emot med öppna armar varje gång han kommer och behandlas med respekt och vördnad.

– Jag blir väldigt ompysslad, får mitt eget lilla hörn i huset. De uppfattar mig som en god människa och jag försöker göra vad jag kan för att hjälpa dem i det lilla. Jag har

köpt en del köksutrustning till dem, handlar mat och bjuder ut dem på restaurang, säger Michael och berättar att för honom som svensk är allt väldigt billigt, vilket gör att han kan vara generös.

Han upplever inte att han uppfattas som en vit, rik västerlänning med fet plånbok. Tvärtom har han förklarat att han alls inte är rik. Men att han gärna återvänder och hjälper till efter förmåga. För att han trivs så bra och för att han vill ta vara på den unika chansen att komma bakom fasaden och lära känna vietnameser på deras egna villkor.

– Det känns jättespännande och givande att få lära känna deras kultur på djupet. Jag upplever en genuin vänlighet och vänskap där vi kan prata om det mesta. Vi brukar umgås mycket hemma, spela spel och äta god mat, säger Michael som dock tillstår att han endast kan några fraser på det loka-

Thao, Toan och My.

Karaoke med Michael, My, Kim och mamma Hien.

la språket. Mamman i familjen kan ingen engelska, men döttrarna talar språket så via dem går det bra att kommunicera.

Michael är hoppfull om Vietnams framtid. Framför allt de unga är välutbildade och driftiga. Självt när han en dröm om att kunna flytta till landet och starta någon form av verksamhet. Det enda krusket är ekonomin; han har inga pengar att satsa på ett större projekt.

– Men jag kan tänka mig att jobba som reseledare eller vad som helst egentligen. Bara jag får vara i Vietnam, säger Michael.

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzevsky@iogt.se

FAKTA

Namn: Michael Thyberg

Ålder: 48

Bor: i Stockholm

Familj: en 18-årig son

Yrke: Behandlingsassistent och coach på Skarpnäcksgården

Julnötter Accent 2009

Accent bjuder på en hel hög med härligt knapriga allergivänliga julnötter - 30 stycken för att vara exakt. Knäck dem och skicka in ditt svar till Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm. Märk kuvertet Julnöt. Svaren ska vara hos Accent senast 12 januari. Du kan också e-posta dina svar till accent@iogt.se. Skriv då Julnöt i ämnesraden. Tre vinnare får varsitt dedicerat exemplar av Jessica Anderssons bok "När kalla nätter plågar mig med minnen av hur det var".

Svara rätt på 1X2. Hoppas alla rätt du få!

1. Digitalt Forum i Köping är IOGT-NTOs nya och annorlunda sätt för medlemmarna att...

- 1.abonnera på lagligt nedladdad svensk musik
- X. ...se och uppleva direktsänd opera från t.ex. Metropolitan i New York
- 2. ...inte behöva "gå man ur huse" för att ha möten. Mötena direktsänds på Youtube.

2. I det här östafrikanska landet finns ett projekt som IOGT-NTO stödjer. Det går ut på yrkesutbildning, social träning och frihet från droger - vilket lär behövas: idag finns i landet knappt några som helst bestämmelser för var eller av vem alkohol får säljas. Flaggan är röd, svart och gul. Vilket är landet?

- 1. Tanzania
- X. Swaziland
- 2. Uganda

3. Folkhälsominister Maria Larsson vill under Sveriges ordförandeskap i EU få EU att se alkohol som...

- 1. ...ett drivmedel - inte ett livsmedel
- X. ...en folkhälsofråga - inte en näringslivsfråga
- 2. ...en festdryck - inte en vardagsdryck

4. Accent berättade under året en solskenshistoria om ett lyckat projekt i Växjö. Vad handlar projektet om?

- 1. att kvällstid överlåta förenings-

husets Café Fontaine till hamburgerkedjan Max.

X. att i den sk. Sigfridssalen arrangera ett Luciatåg av och för medlemmar 50+ som vill hitta en ny livskamrat.

2. Korpen-laget FC Vattentorget som består av medlemmar, kamratstödjare, hemlösa, missbrukare och ex-missbrukare.

5. Under folknykterhetens vecka i maj i år glänste IOGT-NTO på 200 ställen i landet. T.ex. så värvades ett kommunalråd i Östersund som medlem. Vad var veckans tema - utöver EU-valet? Temat var det samma under Almedalsveckan.

- 1. Minska alkolvärdet!
- X. IOGT-NTO fimpar!
- 2. Minska den farliga bukfetman!

6. IOGT-NTO är med i nätverket Schysst Resande - som har som mål...

- 1. att lyfta de sociala och ekonomiska baksidorna av resande i världen
- X. att minimera risken för terrorism
- 2. att påverka allmänheten till större öppenhet och ökad artighet resenärer emellan

7. Vid sommarens IOGT-NTO-kongress i Göteborg handlade den hetaste debatten om

- 1. hur rörelsens kansli ska finansieras - och om hur personal ska rekryteras
- X. hur verksamheten ska locka den svårnådda åldersgruppen

25-45-åringar

2. hur framtidens kongresser ska genomföras och utformas

8. Regeringen har under året föreslagit att gravida missbrukande kvinnor ska kunna tvångsvårdas under hela graviditeten och en månad efter förlossningen. Detta blir då en ändring i vilken lag? Obs! Framgick inte när förslaget ev. ska klubbas, ifall något nytt tillkommit sen ämnet omskrevs i Accent.

- 1. Grundlagen
- X. Lagen om vård av missbrukare, LVM som är ett tillägg till socialtjänstlagen.
- 2. Civilrättslagen

9. 1983 började inbördeskriget. Den tamilska gerillan har gett upp. Nu är kriget över. Den IOGT-NTO-stödda organisationen Forut bedriver hjälpinsatser i landet. Forut hjälper bl.a. till med rent vatten, bostäder och barnverksamhet i flyktinglägren. Vilket är landet?

- 1. Sri Lanka
- X. Kosovo
- 2. Kongo

10. Vad heter den dokumentärserie om alkohol som Sveriges Television sänt under hösten?

- 1. Kysst av spriten
- X. Döden i flaskan
- 2. Bubbel vs trubbel

Vem är julstjärna – eller vad?

Om du i din tidning sett kan du nog få alla rätt

Dessa tio textstycken är citerade ur årets Accent. I förekommande fall är namn på person eller företeelse ersatt med ordet julstjärna.

1. Rådslag – Den fjärde?

Han skulle gärna se att IOGT-NTO arbetade med samma tydliga profilfrågor som Junis: internationell solidaritet, mänsklig miljö, drogfrihet, julstjärna

2. Kongress – Vem?

Det är många som behöver oss, och vi behöver vara deras röst. Tillsammans ska vi göra Sveriges nyktrare, lovade Julstjärna och belönades med kongressens längsta applåd.

3. Nykter nattuggla – Vem?

-Ha ha, det där har man fått många gliringar om genom åren. Varken jag eller Lasse dricker. (---) Vi väckte mycket uppmärksamhet när vi beställde in mjölk i ishinkar på de hippa ineställena i Stockholm!

4. Träskola – Vilken?

Julstjärna är Sveriges äldsta folkrörelsehögskola med anor från förra sekelskiftet. Den ståtliga trävillan uppfördes i slutet av 1800-talet av fabrikören Bruno Wendel.

5. Ex-chef – Vem?

En del hade svårt att ta till sig, att någon som tidigare druckit nu avstod utan att ha alkoholproblem eller ens köra bil. Men när jag började i Systembolaget så tänkte jag att om man ska få något förtroende som Systembolagschef så bör man nog veta lite om varorna vi säljer.

6. EU-parlamentarikern Anna Hedh om... Vad är problemet?

Det låter så gulligt och mysigt med julstjärna men risken är ju faktiskt att det slår ut Systembolaget i längden. Och man ska ha klart för sig att det inte bara är de småskaliga vinbönderna vi pratar om här, även större butiker (---) vill ha rätt att sälja i sina egna butiker.

7. En svensk författare – Vem?

Jag värjer mig emot ordet medberoende, jag såg mig aldrig som ett offer som den underdåniga hustrun (---) Tvärtom var jag ofta fly förbannad på Henrik och protesterade högljutt. Jag hade också en stor identitet som författare. (---) Men naturligtvis förstod jag så småningom att Henrik var alkoholist.

8. Påverka – Vad?

En julstjärna är egentligen

bara ett finare ord för förslag. Enligt reglerna kan julstjärna skickas till kongressen från såväl distrikt och föreningar som enskilda medlemmar. Alla julstjärnor som skickas till förbundsstyrelsen innan julstjärnetiden går ut kommer också att tas upp till beslut på kongressen.

9. Nybörjare – Vem?

Jag har fått lära mig allt på nytt. Gå ut och handla, gå på krogen, träffa människor, uppträda (---) Livet kort sagt. (---) Att göra det utan alkohol har varit att lära sig leva på nytt. Jag skrev en roman som heter Flyktsoda, som kom ut 2005.

10. Ett slags beroende – Vad?

För den som är julstjärna hjälper inga spärrar. Man har bara en sak i huvudet och gör allt för att få fortsätta spela och klickar bort alla varnings-signaler. (---) vi som redan är beroende fortsätter så länge vi har pengar att satsa.

Alla dessa symboler och bilder

Vad har vi hängt i granen? Två av bilderna innehåller normalt sett text. Dessa har vi retuscherat.

En symbol, en logotyp, en bild, den ena från den andra skild. Säger en bild mer än tusen ord? Då är saken blixtnabbt gjord.

Gripande och vackert om frågor

ÄNGLAVAKT

Svensk film av Johan Brisinger med Michael Nyqvist, Izbella Scorupco och Tchevy Karyo

FILM Försäkringsagenten Ernst och hans hustru Cecilia lever ett harmoniskt och välmående liv tillsammans med ende sonen Alexander. Ingenting tycks kunna rubba deras vardagslycka.

Men en dag inträffar det som är varje förälders mardröm. Alexander råkar ut för en svår olycka och hamnar i koma.

Oron och sorgen överskuggar allt i Ernst och Cecilias liv.

Men de hanterar den på olika sätt. Ernst tystnar och flyr in i jobbet, medan Cecilia försöker

Hoppfullt om sorg

Maskarna på Carmine Street

Håkan Nesser

Albert Bonniers förlag

BOK Det känns svårt att läsa en roman

där mystiska skeenden med märkliga samband utspelar sig mitt på Manhattan, utan att tänka: "Paul Auster!" Lika svårt som att inte associera till Siri Hustvedt när man läser om sorgen efter ett förlorat barn och om de kvarlämnade föräldrarnas relation, som alltmer kommit att präglas av den stora förlusten.

Stundtals påminner mig Maskarna på Carmine Street så mycket om dessa båda, att jag glömmer bort att det faktiskt är Håkan Nesser, en av Sveriges mest välkända och särpräglade deckarförfattare, som ligger bakom denna roman. För trots att berättelsen rakt igenom har en gåtfull bottenklang där hemligheter i det förflutna spelar stor roll, känns det totala mörker som präglade författarens Van Veeteren-svit, långt borta.

Dunkla förvecklingar och konstiga sammanträffanden är ju heller inte ett kännetecken enbart för Austers författarskap utan även för Håkan Nessers. Nesser är en stor författare i egen rätt och jag känner mig orättvis i mina simpla associationer, ja nästan billig.

Berättelsen tar sin början ett och ett halvt år efter att författaren Erik Steinbeck genom sitt köksfönster sett en okänd man lura in hans fyraåriga dotter i en ljusgrön Audi och köra därifrån, utan att lämna några spår efter sig. Sorgen får Erik och hans fru Winnie att

Poeten John Keats får liv genom kärleken till grannflickan Fanny.

VIBRERANDE KÄRLEKSDRAMA OM KEATS

Bright Star av Jane Campion med Ben Whishaw och Abbie Cornish

FILM 1800-talspoeten John Keats är den engelska romantikens mest lästa och mest älskade diktare, trots att han dog i TBC endast 25 år gammal. I Jane Campions film "Bright Star" får han liv genom kärleken till den vackra grannflickan Fanny, finstämt gestaltad av Abbie Cornish.

Keats, som när filmen börjar, är en ung och fattig poet, hyr tillsammans med en vän ett rum hos Abbies mor. Här får han upp ögonen för den egeninniga Fanny, vars drömmar sträcker sig bortom livet som maka. Hon designar egna, moderiktiga plagg och låter sig inte styras av någon. Passionen är hennes signum och när förälskelsen i John Keats är ett faktum blir hon som besatt av att bli hans livskamrat. Under några sommarmånader blommar deras kärlek och grumlas endast av att Keats vän

och vapendragare svartsjukt försöker slå in kilar mellan de älskande.

Även Abbies mor tvekar; inte kan hennes dotter gifta sig med en man som inte ens kan försörja en familj? Men Abbie själv är övertygad och när Keats insjuknar i TBC och tvingas bosätta sig i Italien för att kurera sig, vill hon följa med. Ödet och Keats själv vill dock annorlunda och avskedet är smärtsammare än Abbie någonsin kunnat föreställa sig.

"Bright Star" är ett oerhört välspelat kostymdrama om en vibrerande kärlek som vägrar att dö. Fantastiska och rörande är scenerna när Abbie, tänd av längtan, väntar på brev från Keats. Kasten mellan hopp och förtvivlan, och sedan den euforiska glädjen när breven äntligen börjar komma, bygger broar mellan nu och då. Kärleken är evig och ingenting har egentligen förändrats på tvåhundra år.

MARIA ZAITZEWSKY

sakta men säkert glida ifrån varandra, samtidigt som de krampaktigt vägrar släppa taget. De väljer olika metoder för att bearbeta det inträffade. Erik är den som försöker acceptera och om möjligt gå

vidare, medan Winnie vägrar gå med på att dottern är död. Hon tar till alltmer okonventionella metoder för att söka sanningen bakom försvinnandet.

I Maskarna på Carmine

Street ligger sorgen som en tungt, närapå kvävande, täcke över berättelsen. Men på ett svärbegripligt sätt finns ändå hoppet hela tiden där.

RAGNI SVENSSON

kring vår existens

finna en mening i det som hänt och ett sätt att hjälpa sonen att bli frisk. Av vad som verkar vara en slump stöter hon en dag ihop med en fransman. Han dyker upp från ingenstans och verkar varken ha bostad eller jobb.

På ytan är han en helt vanlig, äldre herre – om än med ett ovanligt stort hjärta. Han berättar att

han gärna vill hjälpa Alexander att bli frisk. Sakta kommer Cecilia till insikt om att Walter, som mannen heter, är en ängel på jorden. Hon litar på honom, tror på honom och han inger henne hopp. Men hur ska de få Ernst, som redan gett upp hoppet om sonen, att våga hoppas och tro?

Det visar sig vara mycket svårt. Inklusad i

sin sorg vägrar Ernst att släppa någon in på livet, allra minst en ängel. "Änglavakt" är en modig och annorlunda film som vågar beröra existentiella frågor om öde, hopp, godhet och tro.

Välspelad, finstämd, stundtals rolig och med en värme som går rakt in i hjärtat.

MARIA ZAITZEWSKY

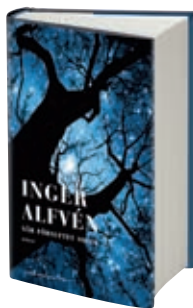
Skoningslösa människoporträtt

När förnuftet sover

Inger Alfvén

Albert Bonniers Förlag

ROMAN Ingeborg har alltid försörjt familjen medan Fabian skrivit sina romaner. Bakom sig har de ett långt äktenskap. Redan på bröllopsnatten lovade de varandra uppriktighet, men inte ens då trodde någon av dem att det skulle vara möjligt. När Ingeborg faller och slår sig illa vill Fabian vara den som tar hand om henne. Ingeborg vill istället ha hjälp av den unga flykting dottern Kristina ordnat som hemhjälp. Kränkt och i protest bestämmer sig Fabian för att resa bort några veckor.

När förnuftet sover berättar Ingeborgs, Fabians och Kristinas historia, tre versioner av samma

verklighet. Romanen handlar om passion och livslånga åtaganden, men också om lögnens nödvändighet. Bägge makarna har varit otrogna, ljugit. Förändrar det kärleken? Hemhjälpen Soraya som så plötsligt tagit plats i deras liv ställer ärligheten på prov. Självt är hon tyst och skugglik men

Ingeborg och Fabian projicerar sina fantasier på henne. Fabian tänker sig en åtråvärd kvinna. Ingeborg ser en könlös vänskap. För bägge är Soraya en flykt från äktenskapet och en möjlighet till gränslös kärlek. I detta framträder den kanske största lögnen av dem alla: självbedrägeriet.

Alfvén styrka är de obehagliga och nakna karaktärsporrätten. Med alla brister som gör makarna så oattraktiva målar hon trots allt människor jag sympatiserar med, och hon låter dem ställa riktiga frågor. Mest av allt avslöjas deras rädslor. De är rädda för att bli lämnade, bli gamla och för att dö – men också för sig själva och varandra.

NATHALIE SIMONSSON

MISSA INTE

1 FILM "A Serious man" av bröderna Coen. Larry Nidus är en god man, en ömsint äkta make och en hängiven lärare som alltid gör de "rätta" valen. Men en dag börjar allt gå fel. Hustrun lämnar honom, han tvingas flytta från sin bostad och när fruns nye älskare dör i en olycka blir Larry ombedd att stå för begravningskostnaderna.

2 BOK Susanna Alakoskis nya "håpas du trifs bra i fengelsset" (Albert Bonniers förlag). Anni och Sami är syster och bror. I deras hem finns aldrig pengar, men alltid alkohol. För Anni går det ändå bra i livet. Men för Sami går det åt helvete. Långa perioder har de ingen kontakt, och Anni längtar ständigt efter att få tillbaka sin bror.

3 DVD "Knowing" med Nicolas Cage. En oväntat bra thriller; varm, andlöst spännande och utan en död sekund. Huvudpersonen, spelad av Cage, kommer av en slump över ett papper med till synes obegripliga siffror som nedtecknats 50 år tidigare av ett barn. Det visar sig att siffrorna är datum över katastrofer som inträffat – och som kommer att inträffa i framtiden.

HALLÅ DÄR MORGAN ALLING, AKTUELL I MUSIKALEN HAIRSPRAY PÅ CHINATEATERN I STOCKHOLM

Morgan Alling har kul på jobbet

MORGAN ALLING

Hur pirrig är du inför en föreställning?

I början av min karriär kunde jag vara nervös hela dagen. Men med åren har jag blivit rutinerad och nu är det först när jag hör publikens sorl som jag blir pirrig och förväntansfull. Jag känner mig som en kapp-löpningshäst strax före start, det är en härlig

känsla. För jag älskar detta, det här är mitt liv!

Efter Let's dance har du blivit megakänd. Jobbigt?

Detta är ju mitt yrke och jag älskar när folk kommer fram på stan och pratar och tackar. Jag tycker bara att det är kul. Men numera är det inte kändisskapet i sig som lockar. Förr ville

jag gärna synas för att synas och tackade glatt ja till allt bara för att få vara med. Nu handlar min drivkraft om vilka historier jag vill berätta och hur jag vill berätta dem. Jag älskar skapandeprocessen och kreativiteten, det är något jag verkligen brinner för. Kändisskapet kommer på köpet.

Beskriv dig själv!

Prestigelös, engagerad och rolig att jobba med. Och jag jobbar hundra gånger hellre med någon som är trevlig och kul än med en "kompetent skitsköv". Jag vill ha kul på jobbet! Jag har haft så mycket skit i mitt liv, nu vill jag älska det jag gör.

Vad har livet lärt dig?

Med tiden har jag lärt mig att gå vidare, vilket har resulterat i att jag vågar slappna av och bara vara mig själv. Nu ger jag från hjärtat, helt utan filter. Livet har lärt mig att det är här och nu som gäller. Och att man inte har en aning om vad som komma skall.

Det enda man vet är att inget blir riktigt som man tänkt sig. Det är bara att acceptera livets villkor, annars blir man bitter.

Själv är jag jättetacksam för det jag har fått. Jag har ett bra liv, ett jobb jag älskar och en underbar familj.

MARIA ZAITZEWSKY

**Varför är det så svårt att säga till? Varför blundar vi eller slår ner blicken?
Varför talar vi inte om vad vi ser, frågar hur det är, påpekar att vi känner oro?**

Visa att du bryr dig

AV KATERINA JANOUCH

Jag pratar om alkoholen, naturligtvis, om problematiken som nästan alltid uppstår kring någon som dricker för mycket. I vänskapskretsen, på arbetsplatsen, i skolan, i föreningen... En god vän, en kollega, kanske en granne. En förälder till någon av barnens kompisar. Vi känner den spritindränkta andedräkten, de röda ögonen, vi hör skramlet av flaskor och vi får en klump i magen när vi noterar att något inte stämmer, att någon kanske håller på att tappa kontrollen. Vi blir osäkra inför en medmänniskans berusning, inför någon annans kamp för att tillvaron ska fungera.

Osäkerheten får oss att grubbla, att må dåligt, att undra. Men vi frågar inget, vi låtsas inte höra, inte se. På sin höjd kanske vi tisslar och tasslar bakom ryggen på vederbörande, pratar med varandra, förhör oss om huruvida våra misstankar kanske delas av andras. Men inför den som dricker spelar vi spelet. På det sättet är vi ganska lika en alkoholist som vill dölja sitt drickande. Vi, de som står vid sidan av, försöker dölja det faktum att vi vet. Vi döljer vår irritation och våra farhågor, vi gömmer våra bekymmer och vår osäkerhet. Det blir ju oerhört märkligt när sådana situationer uppstår, när missbrukaren låtsas att allt är solskens medan du, den som står bredvid, låtsas som att solskenet verkligen finns där på riktigt.

Jag har funderat mycket på den där rädslan, den där oron för att trampa någon på tårna, den överdrivna hänsynen. Alkohol, så laddat och så fruktansvärt omöjligt att beröra! För vad skulle hända ifall vi oftare ställde frågan, hallå kära vän, hur står det till, har du druckit? Skulle jorden rämna och samhället gå under? Skulle vi bli ensamma, avskydda, utstötta, polisämällda? Skulle vi sära och krossa, kränka och förnedra?

Jag tror inte det. Jag kan bara berätta om en erfarenhet, en mig närstående person som drack för mycket. Aldrig att någon sa

ILLUSTRATION: RUZ

»Hela Sverige är medberoende. För vad är det annat än ett jättelikt medberoende som gör att vi skyggar för våra nära och käras supande?«

något, alla bara jamsade med, log, skålade och gick sen hem och pratade skit, gissar jag. Bara en enda person stod upp och frågade med hög och klar stämma, "varför måste du alltid vara fullast av alla?" Jag minns det tydligt, han var den ende som vågade vidröra problematiken, som ställde en enkel men konkret fråga, som visade att han såg, att han såg och ogillade det som var så synligt för alla. Hans fråga bränner kvar i mig och ibland pratar vi om det, jag och han som numera är nykter. Att

under alla dessa år var det bara en enda person som vågade säga något. Som vågade erkänna att han såg. Som inte bara låtsades att allt var solskens.

Det krävs visst mod till det. Det krävs att man är orädd och orkar vara obekväm. För i alkoholens giftiga ångor verkar det följa en personlighetsförädlamande effekt.

Hela Sverige är medberoende. För vad är det annat än ett jättelikt medberoende som gör att vi skyggar för våra nära och käras supande, att vi väljer att titta bort istället för att se problemen i vitögat? Varför måste det krävas mod för att ens prata om alkoholproblem? Jag önskar att det var enkelt och självklart, att öppenheten blev en regel istället för ett undantag.

Dessvärre är det visst långt dit. Det märker jag av alla de brev jag får, människor som mejlar och ringer. Den vanligaste frågan handlar om tvivlet "tänk om jag har fel, hur vet jag att någon dricker för mycket?" Men tänk om det inte är det viktigaste av allt, att hundra procent veta. Tänk om det viktigaste av allt är att visa att man bryr sig. Att skapa ett

klimat där man kan diskutera även sådant som kanske är känsligt och pinsamt.

Jag önskar att fler sagt vad de såg och tänkte på den tiden jag själv var anhörig. Att folk inte bara låtsades. Men jag vet samtidigt att det är svårt. Ibland kanske det är enklare att blunda, slå ner blicken.

Kom då ihåg att det faktiskt inte behöver vara svårare än att säga hej kompis, hur står det till, jag är orolig för dig. Det finns många där ute som väntar på att vi ska våga se. ■

OM KRÖNIKÖREN

ÅLDER: 45

FAMILJ: Man och 5 barn i åldrarna 6-18.

BOR: I Stockholm

YRKE: Författare och journalist, har bl a skri-

vit romanen "Anhörig" (Piratförlaget 2004) om hur det är att leva tillsammans med en missbrukare.

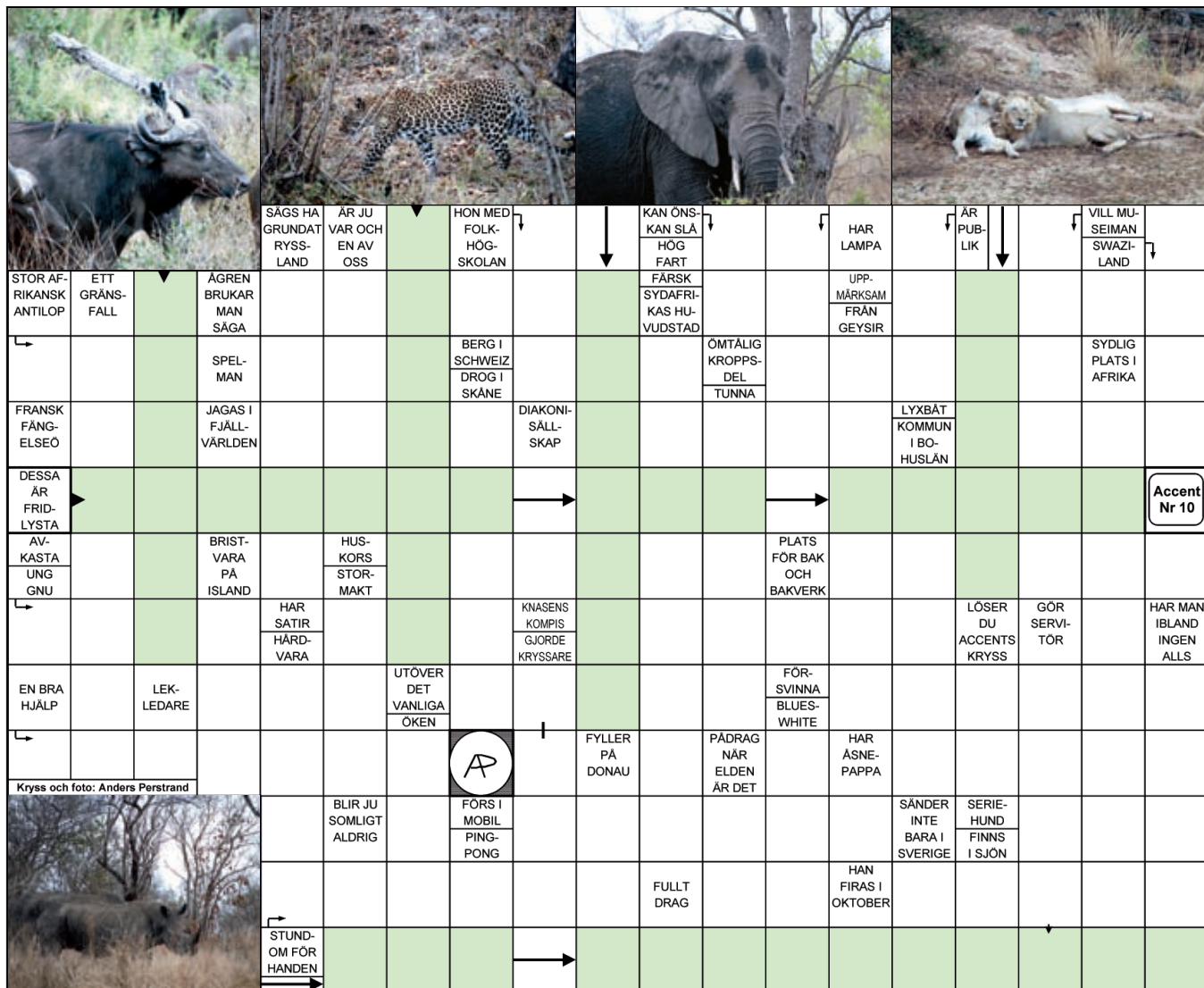
Föreläser om missbruk

som familjesjukdom.

AKTUELL med: Romanen "Sommarbarn" (Piratförlaget) samt blogg på www.amelia.se/blogg/katerina-janouch

Katerina Janouch

KORSORD NR 10 2009

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 25 januari 2010. Märk kuvertet Kryss 10/2009.

NAMN

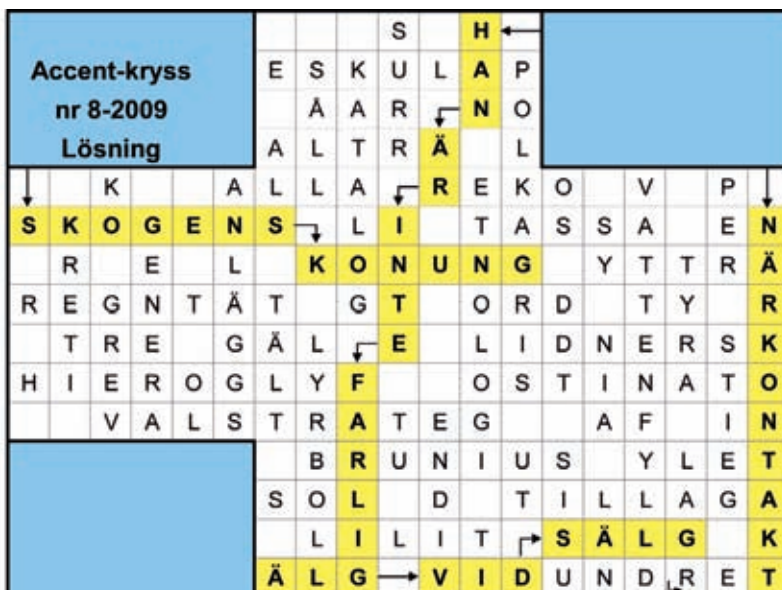
ADDRESS

POSTADDRESS

VINNARE NR 8 2009

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Bertil Hildestedt, Täby
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Eivor Johansson, Växjö,
Sven Kristensson, Trelleborg, Märta Söderlund, Bergvik, Leif
Spännar, Grums, Barbro Carli, Skellefteå, Inga Elofsson,
Jönköping, Ebba Nyman, Linköping, Grund Bengt Andersson,
Falun, Anders Petersson, Kalmar, Inga-Lisa Åsenhed, Ödeshög.
Alla gratulerar!

LÖSNING NR 8 2009

Så kan du göra vå

**Som medlem i IOGT-NTO hör du tro-
ligen till den delen av befolkningen
som vill förändra världen och göra
den lite bättre. Accent tipsar i en
artikelserie om de bästa sätten att
få andra att lyssna och förhopp-
ningsvis tycka som du.**

**TEXT: PIERRE ANDERSSON
FOTO: LARS FORSSTEDT**

Påverkansarbete kan göras på
många olika sätt. Det är nästan alltid
bättre att göra det tillsammans med
andra, men även som enskild medlem
och medborgare kan du göra en hel del.

Accent har pratat med Erik Wagner och
Helene Sigfridsson om deras bästa påver-
kanstips. Vi har också fått Johan Örjes att
ge oss sina bästa tips för bättre insändare.
Det här är verktyg för att påverka mer
och bättre. I nästa nummer fortsätter vi
på samma tema men tar särskilt upp hur
man kan använda internet och sociala
medier i sitt opinionsarbete.

HELENE SIGFRIDSSON:

"Bara att kasta

■ **ALLDELES FÖR MÅNGA** tror inte att de
själva kan påverka, menar Helene Sigfrids-
son. Folk tror att det inte går att få politiker
att lyssna eller att det kostar tokmycket
pengar att hålla på med lobbying och
påverkansarbete.

Helene Sigfridsson är ett levande exem-
pel på att det där är fel. Med mycket små
resurser lyckas hon få riksmidia att ta upp
organisationen Makalösa föräldrars frågor
gång på gång och hon har definitivt fångat
politikernas uppmärksamhet.

– Många vet precis vad de vill påverka
men det som fattas är tilliten. Alldeles för
många underskattar sin egen förmåga.
Man intalar sig att det är svårt eller kos-
tar mycket pengar eller att politiker skulle
vara svåra att prata med. Just det personli-
ga mötet betyder jättemycket och svenska
politiker är verkligen tillgängliga, det är
sällan några problem att få till ett möte.

Ett vanligt problem är att man inte kän-
ner att man kan tillräckligt mycket om
sakfrågorna. Politik känns ofta krångligt
och det är alltid en massa fina ord som
används. Men Helene Sigfridsson menar
att alla kan lära sig det som behövs.

– Även om man kanske inte kan precis
allting så kan man ändå vara med i debat-
ten. Om man kastar sig in i den så lär man
sig snabbt det man saknar. Så var det för
mig när jag började på Makalösa föräldrar.

Om man ska träffa en politiker är det
viktigt att man tänker igenom i förväg vad
det är man vill få fram. Konkret och kort-
fattat. Om den här politikern bara minns
en eller två saker från ert möte, vad vill du
att han eller hon ska minnas då?

– Ta med ett papper till mötet där ni har
sammanfattat i några korta punkter vad ni
tycker och vill. Ibland märker jag att det

**Helene Sigfridsson är generalsekreterare för Makalösa
föräldrar. Hennes bästa råd till den som vill påverka
andra är att våga ge sig in i debatten.**

ärlden lite bättre

sig in i debatten”

»Ett vanligt problem är att man inte känner att man kan tillräckligt mycket om saksfrågorna.«

blir för mycket lösa trådar och kringprat, särskilt om man inte är så van vid den här typen av möten. Och fokusera helst på en fråga i taget, annars kan det bli komplicerat både för politiker och media.

Att prata med journalister är lika enkelt, menar Helene Sigfridsson. Särskilt på lokala medier, där är de ofta glada om något händer. Att presentera en undersökning eller en rapport av något slag är ett bra sätt att få uppmärksamhet och det behöver inte vara så svårt. Kolla vad kommunens föreningsliv tycker om antalet serveringstillstånd eller gör en enkel undersökning ute på stan.

– Se gärna till att ni sedan kommer ut i flera olika slags media samtidigt. Om vi syns i nyheterna samtidigt som folk ser oss på lappar på stan, i insändare eller i det lokala annonsbladet så tycker man att vi finns överallt. Och om det vi säger ska bli intressant måste vi våga att välja de skarpa formuleringarna, vi får inte vara rädda för det.

Helene Sigfridsson är generalsekreterare på Makalösa föräldrar, en intresseorganisation för ensamstående föräldrar. Liksom Erik Wagner är hon medlem i IOGT-NTO. Hon är också fritidspolitiker (MP) med uppdrag inom landstingsfullmäktige i Stockholm. I somras nominerades hon till utmärkelsen ”årets lobbyist”.

Tio bra tips för föreningens påverkansarbete

- 1. TÄNK EFTER FÖRE.** Bestäm er för vad det är ni vill uppnå och fundera sedan på vem eller vilka ni måste påverka för att det ska bli så. Välj i första hand den eller de målgrupper som ni kan påverka enklast.
- 2. BYGG RELATIONER.** Om ni kan se till att kommunala tjänstemän och politiker ser den lokala IOGT-NTO-föreningen som en resurs har ni kommit långt. Bjud på er kunskap.
- 3. HITTA LÖSNINGAR SOM ÄR BRA FÖR ALLA.** Det kan vara bra att undvika att bara vara kravmaskin. Kom med förslag till konstruktiva lösningar. Om lösningen ligger i linje med både målgruppens och allmänhetens intressen är det stor chans att folk lyssnar.
- 4. SAMARBETA MED ANDRA.** Om ett fackförbund eller Rädda Barnen säger något om alkohol blir det ofta en större nyhet än om nykterhetsrörelsen gör det. Bygg nätverk och allianser och tänk på att det inte alltid är IOGT-NTO som måste synas i de här frågorna.
- 5. VÅGA KASTA ER UT I DEBATTEN!** Ofta är engagemang minst lika viktigt som expertkunskap. Det ni behöver lära er plockar ni upp längs vägen.
- 6. VAR TYDLIG I KONTAKTEN MED POLITIKER OCH MEDIER.** Sammanfatta det ni vill ha sagt i några korta punkter och ta alltid med kort bakgrundsinformation om föreningen och organisationen.
- 7. FOKUSERA PÅ EN FRÅGA I TAGET.** Ni riskerar att bli otydliga i medias och allmänhetens ögon om ni engagerar er i för många saker på samma gång.
- 8. SE TILL ATT NI SYNS PÅ MÅNGA STÄLLEN SAMTIDIGT.** När ni kör en kampanj och får uppmärksamhet i lokalmedia kan ni se till att samtidigt synas på stan med affischer och flygblad.
- 9. GÖR EN UNDERSÖKNING ELLER EN RAPPORT.** Ni kan relativt enkelt göra en enkel undersökning där ni kollar vad en viss grupp tycker om exempelvis antalet serveringstillstånd i kommunen. Paketera resultatet som en nyhet och kontakta media.
- 10. ANVÄND BLOGGAR OCH SOCIALA MEDIER.** (Mer om detta i nästa nummer).

ERIK WAGNER:

"Tricket är att göra hemläxan"

■ **SKA MAN VARA** framgångsrik i att påverka allmänheten och beslutsfattare gäller det att tänka efter före, menar Erik Wagner. Förberedelser och en tydlig bild av vad man vill uppnå gör arbetet enklare och här gäller det att inte fuska.

– Tricket är att göra hemläxan, säger Erik Wagner. Tänk alltid igenom före, du borde troligen till och med ha en skriven plan, vad är det du vill göra och varför?

Han menar att allt påverkansarbete ska börja med två saker: Skapa en tydlig problemformulering (vad det är du vill uppnå eller förändra) och gör klart vilka som är målgruppen.

– Säg att ni kommer fram till att ni vill få unga människor i er stadsdel att dricka mindre. Då kan ju målgrupperna till exempel vara unga och deras föräldrar. Min poäng är att ju mer konkret man är i sin målsättning desto enklare blir det också att lista ut vem eller vilka man borde påverka för att det ska bli så.

Här gäller det att vara realist. Om de aktiva medlemmarna i din förening skulle råka ha en hög medelålder är det kanske inte ungdomarna ni ska försöka nå i första hand.

– Det gäller att tänka på vilka ni når enklast. Ni har säkert goda möjligheter att påverka de som bestämmer i kommunen.

Så vad är nästa steg? Erik Wagner menar att det bästa är om man kan hitta en lösning på problemen man ser som ligger i både målgruppens och allmänhetens intresse.

– Vi är ganska ofta kravmaskiner. Istället kan vi gå till den vi vill påverka och säga att "vi har ett gemensamt problem, vi kanske kan testa att göra så här istället". Om vi faktiskt kan hjälpa folk så går allt så mycket lättare.

Ett annat tips är att bygga relationer långsiktigt – både med makthavare och med andra som vill samma saker som vi.

»**Det gäller att tänka på vilka ni når enklast. Ni har säkert goda möjligheter att påverka de som bestämmer i kommunen.**«

– Det bästa är om de vi vill påverka ser oss som en resurs. Hos oss kan de få hjälp med kunskap, statistik och underlag av olika slag. Ett annat bra tips är att samverka med andra. Hitta allianser och bygg nätverk med andra organisationer som tycker som vi. Centralt har IOGT-NTO jobbat så ett tag nu och det har ju varit väldigt framgångsrikt.

IOGT-NTOs samarbete med Vårdförbundet och Polisförbundet är exempel på detta från senare år. Detta och liknande samarbeten har bland annat fört med sig att fler ger sig ut i debatten med budskap som liknar de som kommer från IOGT-NTO.

– Ju fler som säger samma sak desto större sanning är det. Dessutom är det peppande internt att höra att andra säger och tycker samma sak som vi. Den här typen av samarbeten kan man förstås också göra på lokal nivå.

– Nyhetsvärdet är större om till exempel facket sätter ned foten om alkohol än om IOGT-NTO gör det. Folk förväntar sig ju det av oss. Tänk om vi kunde få med oss lärarfacken eller Rädda Barnen när vi pratar om barn till missbrukare.

Erik Wagner arbetar på den ideella sektorns tankesmedja Sektor3 och driver egen PR-konsultverksamhet vid sidan av. Han har varit medlem länge i IOGT-NTO-rörelsen och satt i IOGT-NTOs förbundsstyrelse fram till kongressen i Göteborg i somras.

Erik Wagner är utbildad i PR på Berghs School of Communication och arbetar idag på tankesmedjan Sektor3. Han driver ett eget företag som PR-konsult, särskilt inriktad mot ideell sektor.

Ett bra sätt att göra sina åsikter synliga för många är att skriva insändare. Och det är enklare än du tror!

Det är många som läser tidningarnas insändarsidor, inte minst beslutsfattare. Därför är insändare och debattartiklar både viktiga och effektiva i ditt påverkansarbete.

Vi bad Johan Örjes om en lista vad man bör tänka på när man skriver insändare. Johan är politisk sekreterare (C) på landstinget i Västmanland. Han har en bakgrund som politisk redaktör på Hudiksvalls Tidning och som medarbetare på IOGT-NTOs informationsavdelning.

Åtta steg till bättre insändare

1. VAD VILL DU UPPNÅ?

Tänk efter före. För vem skriver du? Och hur vill du framstå? Allt detta påverkar hur du bör skriva din insändare.

2. BLI PUBLICERAD...OCH LÄST!

En insändare som ska bli publicerad och läst ska uppfylla tre kriterier. Den ska helst vara kort (runt 1000 tecken brukar vara bra), aktuell och lokal.

3. GÖR INTE ALLT SJÄLV

Låna gärna andras argument, men använd egna formuleringar. Bygg upp ett arkiv med artiklar och annat material du kan ha nytta av när du skriver. Samla också lämplig referenslitteratur inom de ämnen du skriver om.

4. TÄNK PÅ ATT ALLA INTE LÄST TIDIGARE INLÄGG I DEBATTEN

Du kan själv starta en längre debatt genom att ställa frågor till namngivna personer, exempelvis politiker. Undvik dock personangrepp – de kan kännas sköna att skriva men du får nästan alltid läsarna emot dig.

5. KOLLA IGENOM TEXTEN.....INNAN DU SKICKAR

Läs gärna igenom den högt för dig själv. Finns där onödiga meningar eller ord som kan strykas? Kan du göra språket enklare genom att ta bort komplicerade ord? Se också till att alla namn är korrekt stavade och att alla siffror och andra fakta är korrekta.

6. UNDERTECKNA RÄTT OCH SMART

Det bästa är att skriva under med ditt eget namn och inte med en anonym signatur – sådana insändare betraktas av många som lite suspekta. Som medlem i IOGT-NTO kan du välja att ha med organisationsnamnet, men i vissa fall kan det vara smartare att utelämna det.

7. ÅTERANVÄND TEXTEN

Nöj dig inte med att skicka in texten till den lokala tidningen. Det kanske finns någon annan tidning där den kan passa, om än något omskriven? Du själv eller föreningen kanske har en hemsida eller en blogg där den kan passa? Fundera också på om insändaren kan göras om till ett flygblad eller liknande.

8. FUNDERA NOGA IGENOM OM DU KAN STÅ FÖR DET DU SKRIVIT

Kolla att du inte går till några onödiga personangrepp eller på något annat sätt skriver något som du kommer att ångra. Om du är arg när du skriver kan det vara bäst att låta texten vila över natten innan du skickar den.

Du kan läsa utförligare om hans tips för bättre insändare här: <http://opinionsskrivaren.blogspot.com/>

Antikexperten Lasse Karlberg håller ett högt tempo. Det är många saker som ska värderas.

Antikundran succé i Tidaholm

"Antikrundan" på teve drar kanske den största publiken. Men "Antikundran", Våra Gårdars eget arrangemang för antikintresserade, står inte långt efter. Till IOGT-NTO-huset i Tidaholm kom en novembersöndag fyrtioalet nyfikna för att få sina gamla saker värderade.

■ **ANTIKT** När portarna till IOGT-NTOs anrika hus i Tidaholm i Västergötland slår upp för "antikundran", står folk i kö med sina gamla, och förhoppningsvis värdefulla, ägodelar. En efter en radas de

upp på ett bord; ljusstakar i tenn, karotter, statyer, vaser, glas, guldur, smycken, vapen och finurliga verktyg av alla de slag. Antikexperterna Rolf Johansson och Lasse Karlberg synar godset, medan allt fler antiknyfikna droppar in i stora salen, som i sig är en välhållen raritet. Huset byggdes 1883 och är i stora delar fortfarande i original, bland annat trägolvet.

Snart drar "antikundran" igång. Arrangemanget står Lennart Karlsson från Våra Gårdar för – nu för femte gången. Tidigare "antikundror" har man haft i bland annat Falköping och Ulricehamn. Behjälpliga på plats just den här dagen är sekreteraren Sören Frid och föreningsordföranden

Ingvar Holgersson. De har fixat kaffe och kakor som säljs till självkostnadspris i pausen.

ROLF JOHANSSON LYFTER UPP ett par tunga och ornamenterade mässingljusstakar och konstaterar belåtet att de är barock, daterade 1776. Stämpeln hittar han i botten på ena ljusstaken. Han förklarar för publiken vad man ska titta efter; legeringar, stil och stämplar.

–Värde? Skulle tro en trettiotusen för bägge, säger han och överlämnar dem varsamt till ägaren Anders Kling, som visar vara den besökare som sitter på flest dyrgripar och rariteter. Bland annat har

han lämnat in en gammal ångmaskin från 1920-talet i mycket gott skick. Rolf ger med glimten i ögat ett pris på tvåtusen kronor, som Anders utan krusiduller avböjer.

– Den säljer jag inte, den ska finnas kvar i familjen, säger han bestämt och berättar att den välhållna maskinen är tillverkad i Borås.

Senare berättar en av antikexperterna att de sett en liknande ångmaskin i Danmark, som såldes för den facila summan 18 000 danska kronor. Så nog har Anders Klings ångmaskin ett betydligt högre värde än tvåtusen kronor.

Värderingen går i rasande fart. Det gäller att hålla ett högt tempo, menar Lasse Karlberg, eftersom bordet är belamrat med saker. På två timmar ska det mesta hinna betas av. Några prylar väcker mer intresse än andra. En pistol från 1700-talet känns spännande, även om det ekonomiska värdet inte är så högt. Det gäller för övrigt merparten av de antikviteter som burits hit av Tidaholmsborna. Många saker är unika – och ibland udda. Som en kaffekvarn från 1800-talet, en kryddkross i björk eller ett mätinstrument för skomakare. Några stora pengar får man inte för dylika ting. Men affektionsvärdet och det historiska värdet är desto högre. Guldklockor finns det en hel del av, de flesta betingar ett värde på mellan tvåtusen och femtusen kronor. Några pråliga kinesiska vaser är värda femhundra styck.

– Ni har väl inte betalt dyra pengar för de här? Dessa är från 1920-talet och vanligt förekommande, säger Rolf Johansson och överlämnar vaserna till ägarinnan, som ser aningen snopen ut.

LASSE OCH ROLF HAR lång erfarenhet av antikviteter bland annat genom sin auktionsfirma, och har medverkat vid alla "antikundror" i Västra Götalands distrikt. Lasse har koppling till nykterhetsrörelsen genom sin dotter som är NBV-konsulent i Falköping. De tycker båda att det är roligt att komma ut bland folk och värdera deras saker. Men det är sällan de snubblar över några dyrgrisar. Vid en antikundra i Ulricehamn dök det dock upp en man med en spegel som han hittat på en soptipp. Det visade sig vara en nästan felfri rokokospegel från 1700-talet. Värde: 35 000 kronor.

– Vi erbjuder mannen tiotusen på stående fot. Men han ville inte sälja, berättar Lasse, som mest av allt uppskattar stämningen vid antikundrorna. Samt den skojfriska jargongen med kollegan Rolf. Att köra en antikundra innebär fart och fläkt och mycket skoj.

När det är dags för kaffepaus dröjer sig några intresserade kvar runt bordet och frågar ut Lasse och Rolf. En man, som inte vill uppges sitt namn, försöker sätta Rolf på pottan genom att provocativt fråga om han verkligen inte kan säga något mer om en

»Ni har väl inte betalt dyra pengar för de här? Dessa är från 1920-talet och vanligt förekommande.«

gipsdekoration han haft med sig. Den visar sig ha varit gömd på vinden till en prästgård i Finland. Men Rolf behåller lugnet och har inga problem att medge när han är osäker på värde och ursprung.

Mer modesta är Berit Leremar och Ingrid Larsson. De har haft med sig en kaffekvarn, ett tennfat och ett litet träskåp. De ser fram emot värderingen, men är mest här för att det är ett trevligt och mysigt arrangemang.

– Vi följer Antikrundan på teve och har varit på antikmässor i Skövde, så visst tycker vi att det är spännande med gamla saker. Det finns så mycket fint i folks skåp, säger Berit och skyndar ut i hallen för att få sig en kopp kaffe. Här finns också Stig Arne Jacobsson, som kommit hit mest för kaffet och gemenskapen. Några gamla prylar har han inte med sig.

– Nej, det är mest för att titta på folk som jag är här, säger han.

Och det är onekligen många på plats den här regniga eftermiddagen. Minst ett fyrtiotal har hittat hit. Sören Frid är extatisk.

– Så här många har vi aldrig haft i den här lokalen! utbrister han och håller upp bubbel i små muggar. Förutom kaffe och kaka bjuds också på alkoholfria drinkar. Föreningen Fruktdrycker sponsrar.

Sören hoppas givetvis på flera sådana här arrangemang i framtiden. Det lyfter både bygden och IOGT-NTOs verksamhet.

MARIA ZAITZEWSKY

FAKTA LOGEN VULCAN 204

HUSET byggdes 1883 och renoverades 1988-90. Föreningen har ett 30-tal medlemmar varav tio är aktiva. Våra Gårdar är arrangör för evenemangen i huset och får kulturbidrag tillsammans med Folkets Parker och Bygdegårdarna. Västra Götalands distrikt har ett 60-tal hus och gårdar, där Våra Gårdar står som arrangör för föreläsningar, viskvällar, konserter och revyer.

Vad tror ni att den här ljusstaken är värd? Rolf Johansson vet svaret. 30 000 för två.

Alla behövs för en Vit Jul

För tredje året genomför IOGT-NTO-rörelsen kampanjen Vit Jul. Carina Friberg Fabregat är projektledare och hoppas att många, många ska ställa upp för att göra julen vitare för alla barn.

TEXT: EVA ÅHLSTRÖM

■ Vilka mål har ni satt upp för årets Vit Jul?

– Ett mål är att vi ska få in minst 15 000 namnunderskrifter från personer som lovar att avstå från alkohol julafton, juldagen och annandag jul för barnens skull. I fjol fick vi in drygt 9 400 underskrifter, och nu siktar vi högre. Många namn ger oss styrka när vi ställer krav.

»Ett mål är att vi ska få in minst 15 000 namnunderskrifter från personer som lovar att avstå från alkohol i jul.«

Andra mål är att föreningarna ska genomföra minst 150 registrerade aktiviteter för barn och unga under jullovet, när skolan och fritidsgårdarna har stängt, och att minst 200 föreningar ska vara aktiva på något sätt. De som inte ordnar aktiviteter kan till exempel samla in namn, skriva insändare eller sälja pins och lotter.

Nu hoppas jag att föreningarna rapporterar in alla sina aktiviteter. I fjol registrerades 60, men vi vet att det genomfördes fler.

■ Vad är nytt för i år?

– En nyhet är att företag kan delta i kampanjen. Dels genom att lova att inte ge bort alkohol i julkalpp till kunder eller anställda, dels genom att informera sin personal om kampanjen. Det är många som inte tänker på att den som får julkalppen kan ha alkoholproblem.

En annan nyhet är att vi gör en undersökning bland kommunerna, där vi frågar vilka aktiviteter de har för barn och unga under jullovet. Vi vet sedan tidigare, att det är sorgligt dåligt, men nu gör vi en

– Alla kan göra något för att bidra till en Vit Jul för barnens skull, säger Carina Friberg Fabregat, projektledare för Vit Jul.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

enkät för att få bättre faktaunderlag.

Vi har också gjort en undersökning på Lunarstorm, där drygt 2 300 ungdomar under 18 år har svarat. Av dem säger närmare 30 procent att de någon gång har känt obehag under julen för att någon vuxen har druckit, och en av tio upplever obehag varje jul.

Det är en spegel av det vi redan vet, att vart femte barn i Sverige växer upp med en förälder som har ett riskfyllt drickande.

■ Vad är en Vit Jul-ambassadör?

– Det är kända personer som ställer upp och berättar varför de har tagit ställning och uppmanar andra att också göra det. Det är allt från rikskändisar som Regina Lund och Morgan Alling till lokala politiker och företagsledare som Boris Lennerhov på Gekås i Ullared.

Så här förklarar till exempel författaren Hillewi Wahl varför hon tycker att fler ska ta ställning: ”Idén med Vit jul, tre

dagar som vi alla kan lova att vara nyktra, för våra barns skull, är så genial. Så enkel och begriplig för varenda människa. Jag vet också personligen att den har räddat flera familjer förra året.

■ Vad är det för aktiviteter föreningarna planerar?

– På hemsidan www.vitjul.se kan man klicka på sitt län på en Sverigekarta och se vad som händer i närheten. Som vanligt är det aktiviteter av alla de slag, från stillsamt julpyssel till LAN, en träff där man kopplar samman många datorer i ett lokalt nätverk, ett LAN.

I år finns det ingen Vit Jul-kalender men föreningarna kan i stället sälja Miljonlotter och pins för att få in pengar till aktiviteter. För varje såld lott får föreningen 15 kronor och för varje såld pin 10 kronor. Så det kan bli riktigt lönsamt för föreningen. På hemsidan finns också en shop, där man kan köpa Vit Jul-produkter som julkalpp till sig själv eller andra.

■ Har du något budskap till föreningar och medlemmar?

– Jag vill förstås uppmana dem att rapportera in alla aktiviteter och underskrifter.

Men det viktigaste budskapet är att alla kan göra något. Det lilla kan göra stor skillnad. Man behöver inte vara överambitiös. Men det är viktigt att många är med och känner att det här är vår kampanj. Då visar vi kraften i folkrörelsen.

»Det är en spegel av det vi redan vet, att vart femte barn i Sverige växer upp med en förälder som har ett riskfyllt drickande.«

FAKTA CARINA FRIBERG FABREGAT

Ålder: 27 år

Bor: Hornstull i Stockholm

Bakgrund: Marknadsförare på Bonnier Tidskrifter, studerat PR på Berghs.

Aktuell som projektledare för IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul

Laguppställning på Miljonlotteriet efter en svettig timme, översta raden från vänster Lisbeth Bengtsson, Carin Stenholm, Alf Bengtsson, Paula Nordöen, Fredrik Andréasson, Håkan Ullström, Ove Andersson, Ludwig Alholt, Johan Magnusson, i mitten Ing-Marie Scheff, Ulla Korn, Åsa Ullström, Åsa Stenholm, Linda Nordöen, Titti Döme och längst fram Malva Alholt och Noah Alholt.

Lagom svårt i årets Pumpen

Älvsborgsföreningen Gustav Wasa tog hem segern i årets Pumpen, härfint före Maestro & Co från Stockholm. En svår omgång, men något lättare än förra året var det allmänna omdömet.

TEXT: EVA ÅHLSTRÖM FOTO: ULF MAGNUSSON

■ **PUMPEN** På slaget 20.00 sprättades kuverten med årets Pumpenfrågor upp hos 123 tävlande lag från Malmö i söder till Lannaavaara i norr. Ett par timmar tidigare hade 45 juniorlag klarat av årets upplaga av Juniorpumpen.

Kluriga frågekonstruktörer hade ansträngt sig för att det inte skulle vara lätt att hitta alla svaren på Internet, och runt om i landet krävdes det att många kloka huvuden slogs ihop för att kamma hem så många poäng som möjligt i den prestigefyllda tävlingen.

Allra bäst lyckades IOGT-NTO-föreningen Gustav Wasa i Sexdrega i Älvsborgs-distriktet. Med 64 poäng av 66 möjliga var de inte långt från full pott. På delad

andraplats, bara en poäng efter, kom UNF-gänget Maestro & Co från Stockholm, lokalföreningen Vulcan i Tidaholm och Nykterhetsrörelsens studenthem Arken i Uppsala. Femma blev lokalföreningen Enighet i Gnarp med 62 poäng.

Alla topplagen hade, liksom många av dem som kom lite längre ner, löst den praktiska uppgiften som ska klaras av före "Pumpentimmen", den här gången att ringa fem riksdagsledamöter och diskutera gårdsförsäljning av alkohol.

Sammanlagt deltog 1 781 personer i Pumpen för vuxna och 343 i Juniorpumpen. Accents fotograf följde letandet efter rätta svar hos Miljonlotteriet i Mölnlycke, där ett entusiastiskt lag samlade ihop 45 poäng och slutade på 84:e plats.

FAKTA PUMPEN

PUMPEN är en frågetävling för IOGT-NTO-rörelsen i hela landet en kväll i november varje år. Den startades av SGU, en föregångare till UNF, för drygt 40 år sedan.

I Pumpen är alla hjälpmedel tillåtna – uppslagsböcker, Internet, vänner och bekanta. Enda

– Här gäller det att koppla ihop bilder med kända melodier, förklarar Åsa Ullström. Ove Andersson, Ludwig Alholt, Carin Stenholm och Fredrik Andersson lägger pannorna i djupa veck

Hela resultatlistan finns tillsammans med alla frågor och de rätta svaren på medlemssidorna på www.iogt.se

begränsningen är att hela tävlingen genomförs under en timme, mellan kl 20 och 21. Varje lag har en kontrollant som sprättar kuvertet med frågorna och förmedlar svaren till "rättningscentralen" på förbundskansliet.

Sober resa i Sydafrika

RESA Det blev många fina upplevelser bland både blommor och djur för de tolv deltagarna i SoberResors resa till Sydafrika i oktober. Under två veckor i hyrd minibuss och släpvagn med allt bagage kuskade gruppen runt från Johannesburg och Pretoria via Shakaland, Swaziland och ostkusten ner till Kapstaden, allt under mycket sakkunnig ledning av guiden Klaas Grot.

Under safarin i Krügerparken fick vi på en och samma dag närbildkontakt med The Big Five, alltså elefant, buffel, noshörning, lejon och leopard. Vi hörde berättas att en tidigare besökare hade deltagit i 20 safariutflykter men ändå inte fått se den sällsynta leoparden. Massor av antiloper, giraffer, sebror, flodhästar och apor visade också upp sig.

En höjdpunkt i dubbel bemärkelse var

linbaneturen till Taffelberget vid Kapstaden, där vi i strålande solsken fick njuta av milsvid utsikt och vackra växter på bergsplatån. I den enorma botaniska trädgården i Kapstaden fick våra blomintresserade resenärer verkligen sitt lystmäte. Ett besök på Godahoppssudden stod förstås också på programmet.

ANDERS PERSTRAND

Smygpremiär i Umeå

Leif Stenberg (i mitten) intervjuar Tomas Persson och Peter Norman som medverkar i dokumentären. FOTO: BJÖRN WANHATALO

DOKUMENTÄR I Umeå har det varit smygpremiär på Leif Stenbergs radiodokumentär "Vi betalar tillbaka". I den beskriver några unga medlemmar i KRIS den svåra vägen när man vill lämna kriminalitet och droger. Till smygpremiären kom närmare 200 personer. Många var före detta missbrukare och kriminella, men där fanns även före detta landshövdingar och kommunalråd. De undfagnades med dryck och "snittar" som medlemmar i Medmänniska fixat.

Teatergruppen Tro, Hopp och Kärlek, som tillhör Junis, spelade upp en scen om vad som sker inombords med de svåra kval som uppstår när drogerna lämnar kroppen.

Det fanns noll kronor i budget för att genomföra arrangementet, men det genomfördes ändå. Inträdet var fritt, alla var välkomna, även de som saknade pengar.

I Frälsningsarméns lokaler tände man några stearinljus för att sedan i halvmörker kollektivt lyssna till dokumentären. Det var den sjätte "radiobion" på samma tema

Ingrid Berghult och Roland Smith fick ta emot diplom för 70 respektive 50 års medlemskap. De står mellan marskalkarna Eva Lindström och Kaj Fondin. FOTO: PER LJLJESTRÖM

KLIPPAN FIRADE 130 ÅR

JUBILEUM Den 5 november 1879 bildades den första IOGT-logen i Göteborg. På dagen 130 år senare firade dagens IOGT-NTO-förening nr 1 Klippan med ett högtidsmöte enligt gammal ritual – men också med att se framåt.

Förbundsordförande Anna Carlstedt påminde i sitt högtidstal både om de förhållanden som rådde i slutet av 1800-talet och om de utmaningar som dagens IOGT-NTO står inför, när alkoholkonsumtionen åter är nästan lika hög som för 130 år sedan.

Vid mötet fick Ingrid Berghult ta emot diplom för

70 års medlemskap och Roland Smith för att han varit medlem i 50 år. Kerstin Smith, som också varit med i 50 år, och Gunilla Agård, som varit med i 25 år, kommer att få sina diplom vid ett senare tillfälle.

Under högtidsmötet och den efterföljande festen medverkade Bo Berghult och hans barn Linnea och Johannes med musik, från klassiskt till jazz, på piano, saxofon och klarinett. Företrädare för flera grannföreningar uppvaktade med blommor, och festen avslutades med en syskonkedja och "Nu går sista visan".

som ordnats i Umeå under senare år.

Nätverksträff i Falun

NÄTVERK IOGT-NTO-distrikten Gävleborg och Dalarna har genomfört en lyckad erfarenhets- och utvecklingsträff inom socialt arbete i Falun. Cirka 25 personer från distriktens lokalföreningar deltog, de flesta engagerade i rörelsen

genom kamratstödet.

Helgen började med en rundvandring i gamla elverket, där Faluns IOGT-NTO-förening huserar. Efter den hittade varje deltagande förening på möjligheter, styrkor, hot och svagheter i sitt sätt att bedriva socialt arbete, för att sedan delge sina grannföreningar resultatet.

Därefter informerade

utvecklingskonsulenten Robert Lindh om IOGT-NTOs verksamhetsplan för 2010 och 2011. Dagen avslutades med musikunderhållning.

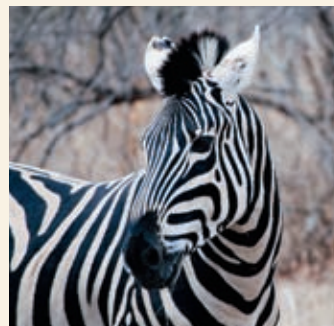
Dag två gick föreningarna igenom sin verksamhet, verksamhetsidé, målgrupper och mål. Allt enligt samma koncept som på lördagen.

Ledare för workshopen var Olle Rockström från Tollare

En gruppfoto grafering vid Godahoppssudden är ett måste för besökare i Sydafrika.

FOTO: ANDERS PERSTRAND

folkhögskola. Initiativet till träffen togs av Gävleborgsdistriktets ordförande Krister Lundgren och Faluns verksamhetsledare Tommy Johansson.

ARNE LARSSON

Kamratstödare trotsar alla väder

KAMRATSTÖD En snöslaskig lördag träffades ett 30-tal kamratstödare från de två nordligaste distrikten i Skellefteå. De kom från Jokkmokk, Luleå, Boden och Skellefteå.

– Vädrets makter med 30 centimeter snö kunde inte hindra oss, sa Tommy från Jokkmokk. Kamratstöd är för viktigt.

Vid träffen pratade man om vikten av kamratstöd och att alla ska känna sig välkomna. Ett par killar från Skellefteå sjöng kända trubadursånger, maten beställdes på närliggande pizzeria, och en rundvandring gjordes i IOGT-NTO-huset.

– Vi tittade på det mediuresurser vi har, en utvecklad TV-studio och möjligheter

Fullt hus i Råda

CHOKLADPROVNING Råda Ordenshus i Värmland sjuder av aktiviteter och har haft fullt hus hela hösten. Det har varit Café och hattutställning, teatercafé med "En marknadsafton", kultur på landsbygd med Riksteaterns "Bli min diamant", information om polisens verksamhet i norra Värmland, "Nyktister kan ha kul tillsammans", en aktivitet som på sikt ska öka samarbetet mellan IOGT-NTO och MHF i området, och nu senast chokladprovning.

Marie Axelsson berättade om chokladtillverkning, och deltagarna fick lära sig att smaka och känna skillnad på olika sorters choklad. Efter provsmakningen var det trängsel kring försäljningsbordet.

Nu återstår allsångskväll, Värmlandsoperans

"Musik i vintertid" samt julmarknad med Vit Jul-aktiviteter.

– Dessutom har scouterna och Junis förstås verksamhet varje vecka.

ANNA-GRETA JOHANSSON

Marie Axelsson berättar om chokladprovning.

att producera radioprogram, berättar Åke Eriksson från Västerbottensdistriktet.

Konstsalong i Norrtälje

KONST Under ett par novemberhelger var IOGT-NTO-lokalen i Norrtälje fylld med konst.

I ett nytt samarbete inbjöd den lokala IOGT-NTO-föreningen och Norrtälje konst-

förening till öppen salong för alla som ville ställa ut. Samtidigt premiärvisades en ny vandringsutställning med konst från Våra Gårdar.

Båda föreningarna är nöjda med samarbetet och hoppas på en fortsättning.

– Det är första gången vi gör det här, säger Kerstin Ericsson, ordförande i konstföreningen.

– Det finns fler möjligheter att ställa ut konst här, säger Erik Jansson, IOGT-NTO-

föreningens ordförande. Under sommaren har vi inte så många andra aktiviteter i lokalen.

ACCENT RÄTTAR. I artikeln om föreningar som samarbetar med kommuner i Accent nr 9/09 har vi skrivit att barnen på bilderna är med i IOGT-NTO-föreningens scoutgrupp. Men IOGT-NTO har inga scoutgrupper. Barnen är med i NSF-scoutkåren och inget annat.

PERSONNYTT

Ny ledning på Dagöholm

LEIF PERSSON har slutat som VD på IOGT-NTOs behandlingshem Dagöholm. Psykoterapeuten ANNA LENA BORÉN tjänstgör som tillförordnad VD och föreståndare.

Pressekreterarbyte

DAVID RUTSTRÖM har slutat som pressekreterare på IOGT-NTOs centrala kansli. En ny pressekreterare håller på att rekryteras.

Stipendium till Sofia

SOFIA SÄFHOLM har för andra året i rad tilldelats ett stipendium ur Thyra och Ture E Westerbergs stipendiefond. Sofia studerar till läkare i Uppsala. Hon är medlem i IOGT-NTO-föreningen Trots Allt och arbetar bland annat med en drogfri konsert- och caféklubb för unga. Hon har också varit med och arbetat fram ett alkoholpolitiskt program för Uppsalas studentnationer.

Belöning till Ola

OLA SÖDERQVIST blev den förste som fick en belöning ur Anna och Oskar Bogstags minnesfond i Gnarp. Ola är juniorledare i Gävleborgsdistriktet och har under året samlat ett 50-tal ungdomar till aktiviteter på föreningsgården Blå Gården i Gnarp, från filmkvällar till musikfestivaler. En injektion för IOGT-NTO i Gnarp, enligt Anders Fäldt, vice ordförande i lokalföreningen Enighet.

Lärgemenskap för social verksamhet

Vårens distansutbildning – med fokus på socialt företagande och arbete i kamrattstödsgrupperna

Den sociala verksamheten inom IOGT-NTO utvecklas ständigt. För att vi ska ta ytterligare steg framåt behöver vi lära oss ännu mer av varandra. Utbildningen Lärgemenskap erbjuds nu för tredje året i rad – ett tillfälle för ny kunskap, inspiration och erfarenhetsbyte. Här kan du utveckla både dig själv och den lokala verksamheten!

För vem? Lärgemenskap vänder sig till dig som vill växa i din aktiva roll inom IOGT-NTO:s lokalt sociala verksamhet. Det är en stor fördel om ni är två deltagare från samma förening eller verksamhet!

Upplägg och innehåll

Utbildningen är en distanskurs på kvartsfart vid Tollare folkhögskola, med tre gemensamma träffar. Däremellan ses vi på internet. Deltagarnas egen verksamhet är utgångspunkten – ert aktiva deltagande och erfarenhetsutbyte påverkar innehållet!

Vi kommer att arbeta utifrån tre övergripande teman:

- Verksamhet och utvecklingsidéer
- Den lokala sociala ekonomin (finansiering, uppdrag med mera)
- Ledarskap, drivkrafter och organisation

Vi använder oss av olika

metoder för diskussion och analys av verksamheterna. Mellan träffarna arbetar deltagarna med olika frågeställningar, tillsammans med medlemmarna i sin egen förening.

Tid? 1 februari–8 juni 2010. Under perioden träffas vi vid tre olika tillfällen:

- 11–12 februari på Tollare folkhögskola
- 22–23 april i Arboga
- 5–6 juni på Tollare folkhögskola

Kursavgift 3 000 kr inklusive resor och uppehåll.

Anmälan senast den 25 januari! Maila din anmälan till info@tollare.org. Glöm inte ange adress, personnummer och telefonnummer.

Vill du veta mer? Kontakta kursansvariga Staffan Hubinette, (staffan.hubinette@iogt.se, tel. 08-505 686 63), Olle Rockström, (olle.rockstrom@folkbildning.net, 08-505 686 61) eller Kathy Gyhlestén (kathy.gyhlestén@iogt.se, 0733-72 62 16)

Nya Sobernet – din mötesplats på nätet
debatter ... bloggar ... forum ... bilder ... nyheter ...

Skafta ett sobernetkonto redan idag!

www.iogt.se/Medlemssidor/Registrera-ett-Sobernet-konto

Endast ett fåtal platser till Mentorprogrammet 2010!

Utvalda kvinnor har redan fått möjligheten. Nu kan det vara din tur!

Du har chans att delta om du kan svara "ja" på nedanstående frågor:

- Är du anställd inom IOGT-NTO eller har ett förtroendeuppdrag?
- Är du sugen på nya utmaningar och uppdrag inom rörelsen eller vill du utvecklas inom ditt befintliga ledaruppdrag?

- Är du kvinna?

Mentorprogrammet innehåller intressanta föreläsningar och stimulerande möten om ledarskap! Syftet är att kvinnor ska få möjlighet att utvecklas och träda in i ledande positioner i organisationen – på alla nivåer.

Hur? Programmet pågår under 1½ år med gemensamma träffar en gång per termin.

Du kommer att få stöd efter just dina behov och du får en egen mentor där du bor, med lång erfarenhet inom ditt område. Din egen mentor träffar du en gång i månaden. Upplägg efter dina egna behov!

När? Första träffen sker den 6–7 februari 2010 på Tollare folkhögskola. Vi pratar där om kommunikation och det goda samtalet men även om förväntningarna på programmet. Dessutom får vi en föreläsning om jämställdhet av Gertrud Åström!

Kostnad? Gratis!

Anmälan? Senast den 11 januari – för både mentorer och adepter.

Vill du veta mer? Kontakta Anders Karlsson; anders.karlsson@iogt.se eller på telefon 0733-72 62 33.

Anmäl dig redan idag!

Snart är det Vit Jul igen!

Fortsätt att samla namnunderskrifter – än går det att få folk att skriva under så att julen blir vit för alla barn. Gå gärna in på www.vitjul.se och se hur många aktiviteter som sker i år. Se även hur många som redan lovat att fira en Vit Jul! Glöm inte att registrera era namnunderskrifter och aktiviteter.

Värvertävlingen Julkonsertchansen avgjord

Totalt deltog 42 tävlande som alla värvade minst två nya medlemmar. Tack vare er har IOGT-NTO fått 274 nya medlemmar! Bra jobbat!

De tre lyckliga vinnarna är ...

Mats Olsson, Gunnarskog Arvika

Marie-Louise Linne, Söderköping

Kristina Strömberg, Sollefteå

Den 11 december hade de en toppenkväll i Göteborg, tillsammans med ytterligare en person. God middag och julkonsert med Peter Jöback. Stort GRATIS!

Vi önskar er alla en God Jul och ett Gott Nytt år!

*****UTBILDNINGAR VÅREN 2010*****

IOGT-NTO-rörelsens MedlemsAdministration – Användarutbildning

Kurs i systemet IRMA – för dig som behöver ha tillgång till medlemsinformation på distriktsnivå. I mån av plats kan även registeransvariga för föreningar delta.

När? 5 februari

Var? Tollare folkhögskola

Sista anmälningdag? 22 januari

Kostnad? 500 kr

Finansiera din projektidé

Här är kursen för dig som behöver verktyg för att finansiera din projektidé. Vi lär oss om olika finansieringsvägar och utvecklar ditt skrivande för projektansökningar.

När? 5–7 februari

Var? Wendelsberg folkhögskola

Sista anmälningdag? 18 januari

Kostnad? 1200 kr. Enkelrumstillägg 700 kr

Mentorprogrammet 2010!

För kvinnor som vill utvecklas inom ledande positioner.

När? Programmet pågår under 1½ år. Första träffen 6–7 februari

Var? Där du bor! Gemensam samling på Tollare folkhögskola.

Sista anmälningdag? 11 januari

Kostnad? Gratis!

Bygg lokala hemsidor på www.iogt.se

På kursen får du lära dig hur man kan utveckla och göra egna hemsidor på iogt.se

När? 6 februari – grundkurs

14 april – fortsättningskurs

Var? Stockholm

Alkokoll i stort och smått – grundläggande kurs

En kurs kring våra alkoholpolitiska och förebyggande frågor, med grundläggande fakta om vad forskning kring alkohol visar. Samma kurs genomförs vid fyra tillfällen.

När? 12 februari, 22 maj, 10 september, 4 december

Var? Stockholm

Sista anmälningdag? 1 februari (för kursen den 12 februari)

Kostnad? 200 kr

Idébytardag för arrangemang av familjeläger

Med fokus på arrangemang av aktiviteter

under skollov finns här möjlighet att träffa andra för inspiration och idéer.

När? 13 februari

Var? Stockholm

Sista anmälningdag? 1 februari

Kostnad? 200 kr

Minska alkovåldet! – Kampanjutbildning

För er som arbetar med kampanjen och som genomför arrangemang under Folknykterhetens vecka. Tillfälle att lära sig mer om årets kampanj med innehåll, material och praktiska detaljer.

Välj den ort som är närmast!

När? 19 februari – Piteå

20 februari – Växjö

12 mars – Stockholm

13 mars – Sundsvall

Sista anmälningdag? 8 februari (för kursdagarna 19 och 20 februari)

Kostnad? 200 kr

Framgångsfaktorer för att lyckas med projekt

Du får här en bra grund i din roll som projektledare!

När? 12–13 mars

Var? Wendelsberg folkhögskola

Socialt Forum

För dig som är intresserad av kamratstödsverksamhet och annat socialt arbete.

När? 23–25 april

Var? Arboga

Huskuren

Ledarutbildning i två steg – en metod som utvecklar familjekommunikationen.

När? 23–25 april (steg 1)

Var? Arboga

Narkotika är farligt för att mamma säger det

En dag om narkotika och dess konsekvenser

När? 21 maj

Var? Stockholm

Anmälningar görs på vår hemsida

www.iogt.se/utbildningar.

Mer information om utbildningarna finns på www.iogt.se/Medlemssidor/Utbildningar. Önskar du kursinbjudan eller har frågor, ring 08-672 60 05 eller mejla info@iogt.se.

Förbundsordförande tackar för i år!

En stort tack för det här året, 2009, vill jag rikta till alla som engagerar sig och skapar IOGT-NTO. Till dig som är medlem och förtroendevald, till föreningar, distrikt, kretsar och kansli. Till dig som inte är medlem men som på olika sätt stöttar IOGT-NTO i våra frågor. Till politiker som lyssnar och driver samma linje som vi gör. Också till alla de parter vi samarbetat med på olika sätt under året. Alla behövs och alla är viktiga.

DET HAR GÅTT ganska exakt ett halvår sedan jag tillträdde som ordförande på kongressen i Göteborg och det är med stor glädje, stolthet och mod som jag fortsätter arbetet tillsammans med er, in i 2010 och vidare. Tillsammans gör vi vårt IOGT-NTO till en stark folkrörelse där nykterhet, gemenskap och påverkan är våra ledord för att nå visionen: En värld, ett samhälle där alkohol och andra droger inte hindrar människor att leva ett fritt och rikt liv.

JAG ÖNSKAR DIG en riktigt god jul och ett gott nytt år och så hoppas jag att vi ses 2010.

Anna Carlstedt

Bli medlem i Vänner i Världen!

Gör som Maj-Lis, Patrik, Mattias och de andra;
stöd IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

För 100 kr i månaden gör du skillnad!

Kontakta oss på 031 88 75 40 eller info.bistand@iogt.se
för att bli medlem eller ge bort ett medlemskap.

IOGT-NTO-RÖRELSEN
Internationella Institutet

Pg 90 04 63-1

www.bistand.iogt.se

Ska jag berätta på jobbet?

INTERVJU Johnny har missbrukat halva livet men är drogfri sedan tre år. Drogrifriheten utmålas ofta som målet men är bara första steget på en lång resa. Idag har Johnny flyttat och skaffat jobb. Han är nog med att skilja på sitt nya och sitt gamla liv och har ännu inte talat sin bakgrund med arbetskamraterna.

REPORTAGE

Ryssland – landet som super ihjäl sig

REPORTAGE Sextio procent av alla ryska män som dör i förtid gör det på grund av alkoholen. Minst tre miljoner ryssar är beroende och myndigheterna talar om 75 000 dödsfall varje år. President Medvedev har inlett en kampanj för att minska skadorna, men vågar han ta tag i det verkliga problemet – vodka?

REPORTAGE

Japaniska affärsseder skapar alkoholister

REPORTAGE Företagssupandet i Japan är omfattande. Här förväntas man att dricka sig berusad med sina klienter och kollegor. Det ses som en symbolisk handling som stärker vänskapsbanden inom företagen. Seden skapar offer. Genn Toshiyuk blev alkoholist och förlorade sin familj.

I RÖRELSE

Påverka mera – på nätet

I FOKUS Del två i vår serie om hur man som medlem eller förening kan påverka handlar om internet, blogggar och sociala medier. Följ med i Accents bloggskola och få koll på Facebook, Twitter och rörelsens eget Sobernet.

Välkommen till

www.accentmagasin.se

Här får du fortlöpande nyheter och fördjupande artiklar om alkohol-, narkotika- och sociala frågor, folkrörelse- och nykterhetsarbete i Sverige och världen.

Möt människorna som tagit sig vidare från svåra livsomständigheter eller de som hjälper till.

Här kan du också tycka till om det du läser.

Åter igen, välkommen!

Chefredaktör Eva Åhlström

Nya taltidningen är här

Accent finns också som taltidning, dock inte som kassett utan i digital form på daisyskivor. Skivorna kan spelas upp antingen i en särskild daisyspelare, som de flesta synskadade redan har, eller i en dator med CD-fack. Från datorn går det också att ladda ner tidningen på en MP3-spelare och ta den med sig.

Synskadade kan vända sig till sin syncentral för att få en daisy-spelare. Personer som av andra skäl föredrar att lyssna på tidningen kan höra sig för hos en hjälpmedelscentral. Det går förstås också att själv köpa en daisy-spelare. Den kostar mellan 3000 och 5000 kronor.

Medlemmar och prenumeranter som vill ha Accent som taltidning, men inte redan har det, är välkomna att kontakta oss på redaktionen – accent@iogt.se eller 08-672 60 51. Kontakta oss också om ni skulle få problem med övergången till den nya tekniken!

Chefredaktör Eva Åhlström

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Garanterad trygghet när du behöver!

IOGT-NTO och SalusAnsvar har ett långt och nära samarbete där en av våra största uppgifter är att värna om dig som medlem. Ett exempel på det är att du har tillgång till lägre pris och bättre villkor på försäkringar för hem, bil, villa och fritidshus. Trots det kanske du känner dig osäker när du ska byta försäkringsbolag.

SalusAnsvar lovar att deras försäkringar generellt är så pass bra att du får 1-års trygghetsgaranti när du tecknar en ny försäkring. Kort beskrivet innebär det att om du under ditt första försäkringsår får en skada som ditt nuvarande försäkringsbolag hade ersatt men som inte täcks av din nya försäkring, får du ersättning även hos SalusAnsvar.

Ring SalusAnsvar, telefon **0200-87 60 50** och teckna en försäkring idag.

Mer information hittar du på **www.salusansvar.se/iogtnto**

Om förfallodagen på din nuvarande försäkring är längre fram får du hjälp att bevaka så att försäkringen blir ändrad i tid.

IOGT-NTO

i samarbete med

SALUSANSVAR